

De aanslag op Antwerpen : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/367114>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

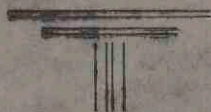
Verzameling tooneelstukken

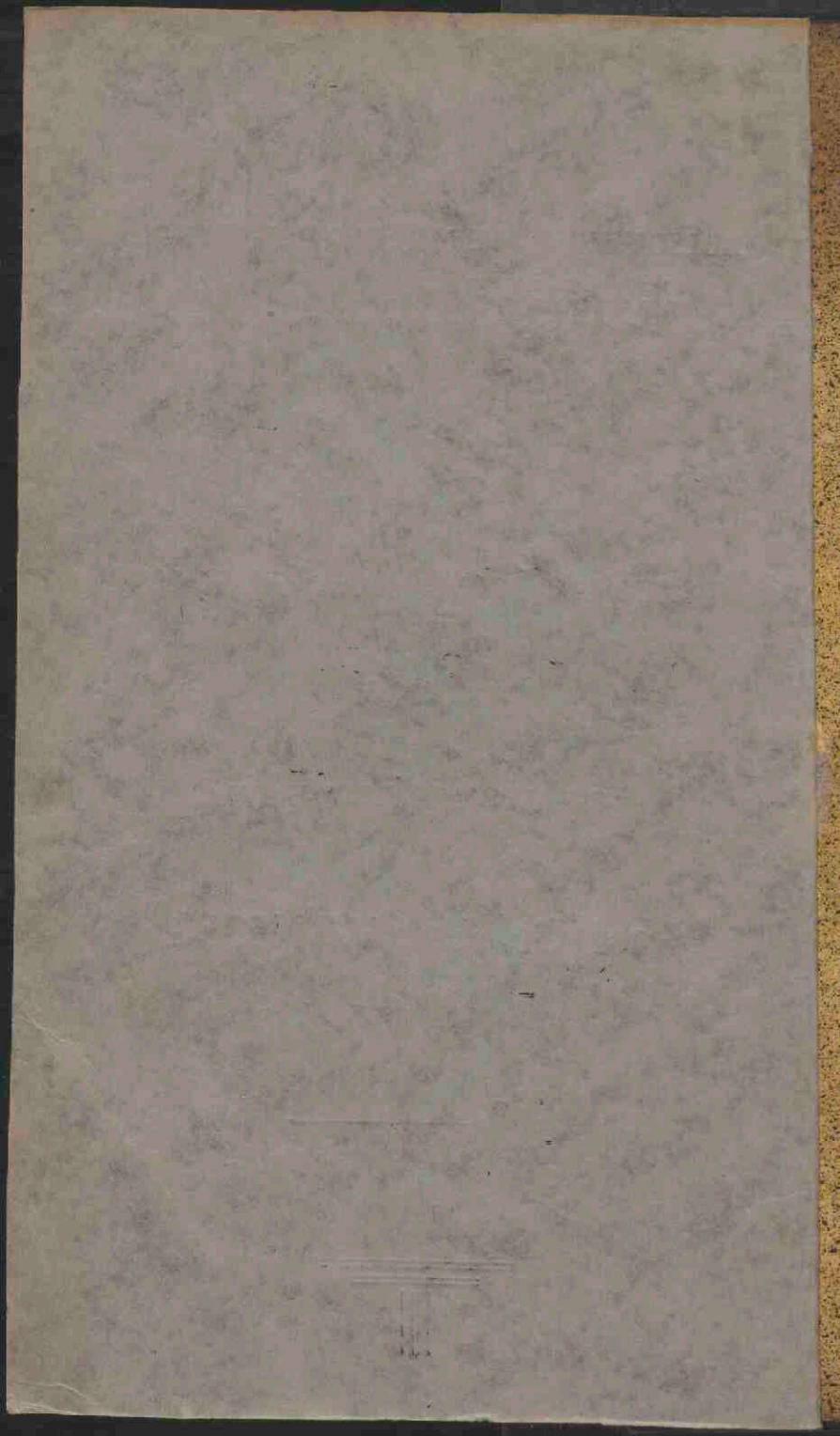
uit de

nalatenschap van

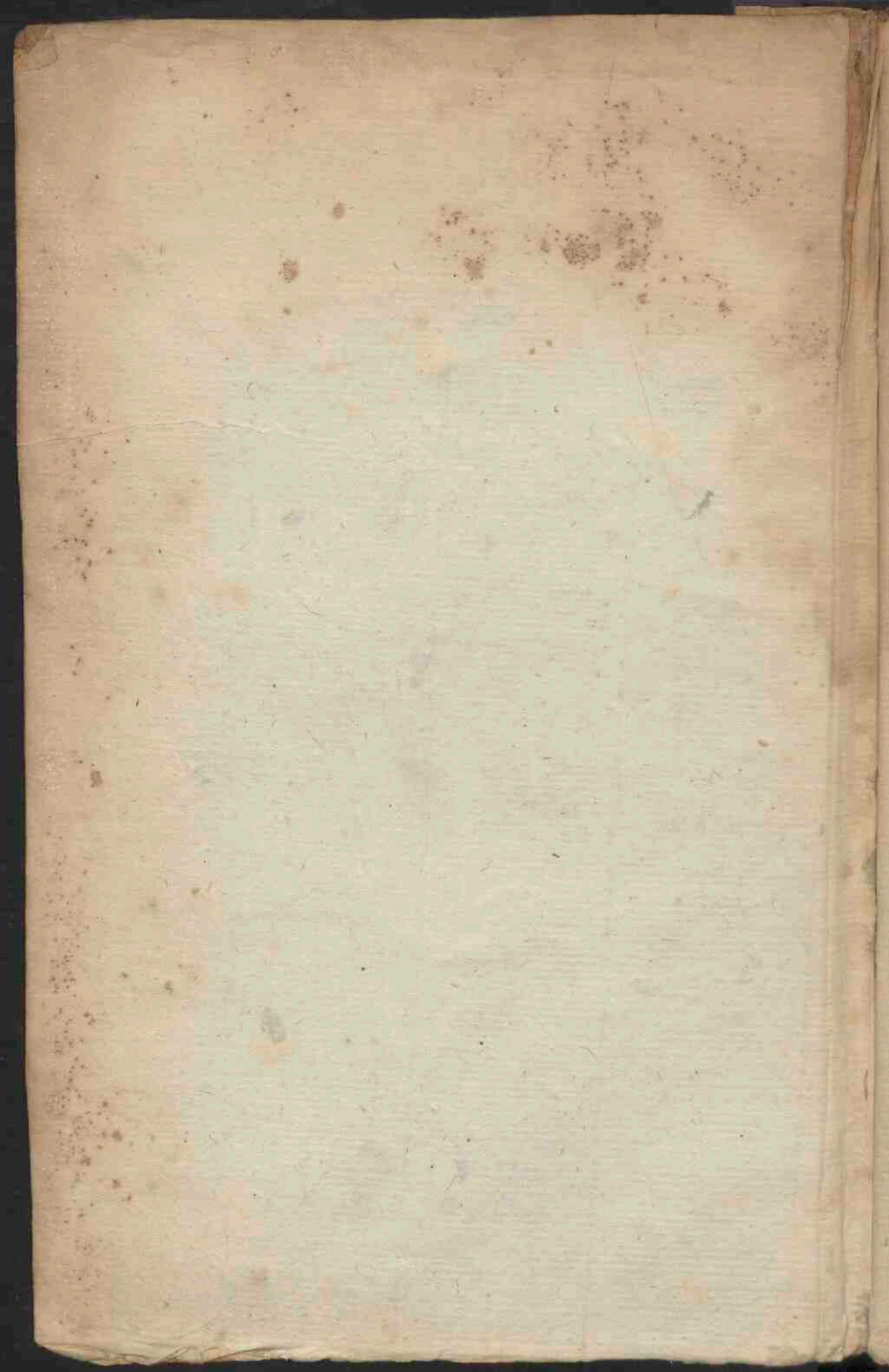
Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 100

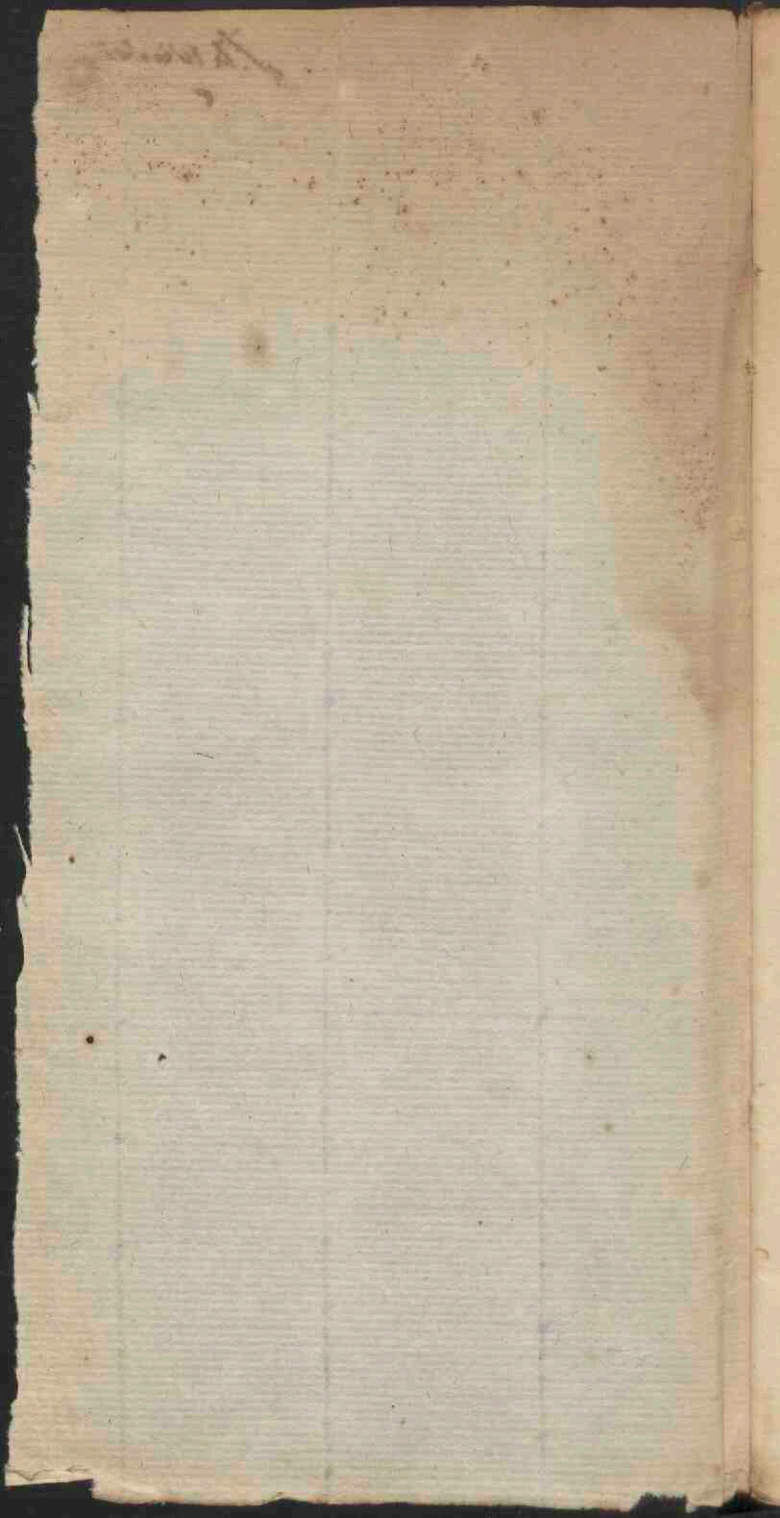

J. L. Winkel
N: 1. a

J. L. Winkel

DE
A A N S L A G
O P
A N T W E R P E N ;
T R E U R S P E L.

2

THE
LAW
OF
NORTH CAROLINA
THE FIRST

100

DE
A A N S L A G
O P
A N T W E R P E N ;
T R E U R S P E L .
D O O R
W I L L E M H A V E R K O R N , D E N J O N G E N .

T E A M S T E L D A M ,
By J. HELDERS, Boekdrukker in de Nes.
Met Privilegie.

(1780)

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

W. J. C.

NEW YORK

1850

1850

W. J. C.

W. J. C.

1850

1850

VOORBERICHT.

De aanslag des Hertogs van ANJOU op ANTWERPEN en de voornaamste Steden in BRABAND, den 16den van Louwmaand 1583. voorgevallen, is eene der gewigtigste gebeurtenissen in deezen Staat, onder eenen tachtig Jaarigen oorlog tegen Spanje, die onze aandacht verdient. Myne voornaamsle zorg in my van dat voorval te dienen, tot het bewerken des Treurspels, is geweest om, de waarheid der geschiedenis bewaarende, den Leezer een aanëengesbakeld denkbeeld van 's Lands toestand in dat baglyk tydsgewricht te geeven; in hoe verre ik hier in geslaagd ben kan de Leezer in de geschiedboeken van den schranderen Historieschryver P. C. HOOFT naspooren, voornamelyk in het achtiende en in het begin van het negentiende Boek, waar na mynen Dichterlyken arbeid zal kunnen recht doen: wegens het samenstellen van dit Treurspel valt my dus niets meer te berichten aan den onervaarenen in 's Lands Geschiedenis, dan eenige weinige opbelderingen, wegens de Characters myner Personadjen, te geeven. Licht dat men bedenking maakt over de besluitloosheid van ANJOU wegens de overompeling der Steden van BRABAND, of wel dat ik hem een te gunstig denkbeeld over de Leer der HUGENOOTEN, met betrekking tot de vervolging dier Leer, doe hebben; doch wat zyne besluit-

V O O R B E R I C H T.

loosheid aangaat, men gelieve aan te merken, dat de Hertog van ANJOU, die door zynen Broeder HENRIK en de Koningin ELIZABETH zich in zyn hoop in alles vond te leur gesteld, niet ligt tot een' aanslag was over te haalen, door welkers uitvoering hy voor altoos zyn' roem bevleete en zich zelven in het uiterste verderf storte; indien men met den bovengemelden geschiedschryver daar over te raade gaat, zal men bevinden dat ANJOU, na dat zyne vrinden hem hier dikwerf over hadden aangeweest, hier toe niet dan door de sterke drangredenen van den Heer van FERVAQUES was over te haalen, die hem verweet al te lydelyk te zyn wegens het verkorten van zyne eer, den roem van zyne geboorte, en den dienst dien by het Land had beweezen, gepaard met het aanspannen tegens 't heilig geloof der Roomsche Kerk, en meer andere voorwendfels, door welke reden hy eindelyk ANJOU overhaalde; voorts is het zeker dat de Hertog, hoe zeer dees aanslag op de Steden van BRABAND voor altoos zyn' naam bevleete, een vyand was van vervolging omtrent het stuk van den Godsdienst, waar van hy bewysbaare blyken gegeeven heeft toen hy de heillooze last van Vorst KAREL den Negenden, met betrekking tot de Parysche bruiloft, ten hoogsten verwoekt heeft, gelyk ook dat ANJOU een doorzichtig oog had omtrent het nadeel, dat de verdeeldheid in alle

V O O R B E R I C H T.

twisten van den Godsdienst in alle Landen baart ,
 waar van by, altoos, zo ter bereiking zyner Staatzuch-
 tige oogmerken als anderzins, den grootsten afkeer
 betoond heeft; *Wat den PRINS VAN ORANJE be-
 treft, dat ik zyn vertrouwen in ANJOU niet te sterk
 heb afgeschiedst, beroep ik my weder op den aangebaal-
 den geschiedschryver, die van den Prins dit getuige-
 nis geeft; dat de Vorst, wanneer de Maarschalk van
 BIRON nevens den Heer van PLESSIS MARLI
 hem eenige dagen, eer dat de aanslag op Antwerpen
 voorviel, daar van onderhield; zulks ongaarne hooren
 wilde, en zich niet anders konde inbeelden, toen
 ANTWERPEN door ANJOU wierd ingenomen, dan
 dat die beweging „ by geval” moest verwekt weezen,
 verder dat by, op het bolwerk komende, riep, „ schiet
 „ niet, Burgers, schiet niet, het is misverstand:” woorts
 besluit de geschiedschryver HOOFT, na de getuigenis
 van den Kardinaal BENTIVOGLIO wederlegd te
 hebben, zyn bericht met deeze woorden: „ dat de
 „ Prins andere meening zou gehad hebben, stryd met
 „ alle waarfchynlykheid;” En het verzoek dat de
 Heer van St. ALDEGONDE, die daar meede, volgens
 HOOFT, weinig dank by de Staaten inleide, aan ge-
 melde Staaten, om meerder opening van zaaken voor
 ANJOU, eenige dagen te vooren deed, bewyft ten
 overvloede dat dees febrandere Staatsman den Hertog*

V O O R B E R I C H T.

niet wantrouwde, noch iets van de zaak, eer zy openbaar gebleeken was, had ontdekt. De voornaamste verandering die ik de Historie in dit Treurspel doe ondergaan, vind plaats in den sterfsdag van CHARLOTTE DE BOURBON. Zonder my op Dichterlyke vryheid te beroeven, welke ter myner verantwoording genoeg zou zyn, zal ik alleen aanmerken, dat de groote bekommring voor 's Prinsen leeven, na dat de snoode toeleg daar op aan JADREGUI, mislukt was, baar ten grave gesleept heeft door een zwaare koorts, die haaren oorsprong aan dat godloos verraad verschuldigd was: en daar by kan ik dit nog voegen, dat my toefcheen dat baar Godvruchtige Redenen en loffelyk gedrag, door de voornaamste geschiedschryvers altoos hoog geroemd, my ruime stof tot leerzaamheid in het behandelen van dit Treurspel konden opleveren. Eene zaak van aanbelang blyst my over te melden; veelen myner Leezers, die het werk van den Heer BEAUFORD gelezen hebben, zal het vreemd voorkomen dat ik HENRI DE BOURBON als Broeder van CHARLOTTE DE BOURBON in dit Treurspel doe werken, daar die geschiedschryver, in den aanslag van ANJOU op ANTWERPEN, hem CHARLOTTE'S Schoonvader noemt, en schoon my, in het samenstellen van een Treurspel, die verandering vry zou staan, zo ik daar mede met vrucht kon werken om de

L. A. S.

V O O R B E R I C H T.

bartstochten sterker gaande te maaken, oordeel ik het
 niet onnut hier by te voegen, dat de Heer de
 BEAUFORD hier in grootelings heeft misgetast, ver-
 mids de Heer DE THOU, niet alleen aantoonst dat de
 Broeder, en niet de Vader van CHARLOTTE
 DE BOURBON, by den aanslag op ANTWERPEN
 aldaar geweest is, maar daar boven bewyyst dat de
 Vader, den 25sten September 1582, te CHAMPEGNIE
 in TOURÈNE overleeden is; voorts verdient de
 Heer DE THOU hier in het grootste geloof, als die zyn
 werk heeft ingericht naar de sbriften van den Heer
 van PLESSIS MARLI, welke niet slechts ten tyde
 van Prins WILLEM geleefd heeft, maar ook des-
 zelfs vrind en raadsman geweest is, zodanig dat by,
 op zyn vertrek naar Frankryk staande, acht dagen
 voor den aanslag van ANJOU op ANTWERPEN, den
 Prins voor 's Hertogs laagen heeft gewaarschuwd.
 Wegens het samenstellen van dit Treurspel valt my dus
 niets meerder te berichten dan in 't algemeen aan te mer-
 ken, dat het zyn inzicht heeft tot leerzaamheid in
 's Lands geschiedenis, met betrekking tot de zedeleer
 der liefde en verdraagszaamheid in het stuk van den
 Godsdienst. Dat ik hier in onpartydig ben te werk
 gegaan, verwacht ik dat de bescheiden Leezer my
 gaarne zal toestemmen, vermids al het geene dat ik
 met opzicht tot de Roomsche kerk gezegd heb, rust op

V O O R B E R I C H T.

De berichten der verstandigste en braafste Roomsche
 schryvers, ten aanzien van de bloedige vervolging
 der HUGENOOTEN, voornamelyk onder de regeering
 van KAREL den Negenden, en KATHARINA DE
 MEDICIS, aangefpoord door het Huis van GUIZE
 en het Hof van ROME, ten tyde van GREGORIUS
 den 13^{den}, tot op HENRIK, den Broeder van ANJOU;
 welke schryvers getuigen dat de HUGENOOTEN
 hun rampen minder te wyten hadden aan de leer der
 kerk dan aan het heilloos woeden der Geestelyken,
 die op alle tyden de uitwerkers van moordery en twee-
 dragt geweest zyn; voorts vermeen ik, voornamelyk
 in den Hertog van MONPENSIER, duidelyk te
 hebben voorgesteld, dat by, een Roomschegezinde zyn-
 de, toonde een braaf Christen te zyn, wiens oprecht
 gevoelen was, dat de Roomsche leer, snood door de
 Geestlykheid misbruikt, den mensch geen vryheid gaf
 om de hand aan moordery noch euweldaaden tegens den
 STAAT of de HUGENOOTEN te leenen; en immers
 'is dit eene algemeene waarheid, die, wel getoetst,
 zich alom aanpryst, dat de gedpenbaarde Godsdiens
 geen vryheid aan den mensch tot bloedstorting of ge-
 weetensdwang geeven kan, vermids dezelve als dan
 onvolmaakter zoude zyn dan het flauwe licht der
 reden, 't welk nooit een bewys van vryheid heeft op-
 gelbword om zynen medemensch, wegens verschillende
 be-

V O O R B E R I C H T.

begripen omtrent den Godsdienst, ten koste van zyn bloed te vervolgen. Mocht liefde en verdraagszaamheid de harten der menschen meer en meer inneemen en ons die ongelukkige tyden van vervolging doen vergeeten, die het nageslacht zulk een verschriklyk denkbeeld hebben nagelaaten! Eensgezindheid, by het oefenen van deugd en Godsvrucht, gepaard met eene nyvre vlyt ter bescherming van onzen gezegenden koopbandel, bevestige, tot in 't laatste nageslacht, den glorie en de welvaart van ons dierbaar Vaderland!

P E R S O N A A D J E N .

- WILLEM VAN NASSAU, *Prins van Oranje, Stadhouder van Holland en Zeeland.*
- CHARLOTTE DE BOURBON, *Echtgenootte van den Prins.*
- FRANÇOIS DE VALOIS, *Hertog van Anjou, Alençon, Brabant en Lotryk, Graaf van Vlaanderen enz.*
- MARIA VAN NASSAU, *Dochter van den Prins, verwekt uit het huwelyk met zyne eerste Gemaiin, Anna van Egmond.*
- ARTUR VAN COSSÉ, *Bischop van Constance, Groot Aalmoesfenier des Hertogs van Anjou.*
- HENRI DE BOURBON, *Hertog van Monpensier, Broeder van Charlotte de Bourbon.*
- SCHOONHOVEN, *Burgemeester van Antwerpen en Colonel der Burgery.*
- PIETER VILLERS, *Predikant en Raadsman van den Prins.*
- WILLEM VAN HAUTEMER, *Heer van Fervaques,*

Z W T G E N D E .

- EDELEN en } *van den Prins.*
LYFWACHTEN }
- GEVOLG *van Burgeren.*
- EDELEN en } *des Hertogs van Anjou.*
LYFWACHTEN }
- GEESTELYKEN *van St. Michiels Klooster.*

Het TOONEEL is te ANTWERPEN en verbeeld, in het eerste en vyfde Bedryf, een kamer en in het tweede en derde Bedryf een Gallery in het hof van den Prins, en in het vierde Bedryf de kerk van St. Michiels Klooster.

D E
A A N S L A G
O P
A N T W E R P E N ;
T R E U R S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

C H A R L O T T E , M A R I A .

C H A R L O T T E .

Anjous onrustige aart fierkt my in myn vermoeden.
Hy, die zyn krygsvolk naar deez' legerwal doet spoeden ;
Smeed heimlyk een ontwerp tot nadeel van den Staat.
Schöon onbewust van welk een list hy zwanger gaat
Ducht elk een legerhoofd, volleerd in hoofche streeken.
De heerschzucht van zyn ziel is dikwerf my gebleeken.
Hoe billyk vreest myn hart voor 't hoofd van myn Gemaal!

M A R I A .

Ach! gy verzwaart myn leed door zulk een droeve taal ;
En maakt door uwen angst uw deerlyk lot te kwaader.
Anjou fryd voor den Staat en hy bemint myn' Vader.
Zy worden beiden van het krygsvolk aangebeên.
Prins Willems zorg stelt zich met 's Hértogs hulp te vreên.

A

Dees

2 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Dees Vorsten, tot behoud van Neêrland aangedreeven,
Doen Spanjes Opperheer op zynen rykstroon beeven.
Verwin de droeve zorg, die uw gemoed bezwaart.

CHARLOTTE.

Hun beider inzicht is van een' verscheiden' aart.
Myn Gaë zoekt neêrlands volk weer in zyn recht te stellen
En los te maaken van de boeiens die het knellen,
Terwyl Anjou alleen naar magt en grootheid haakt,
In hoop dat hy tot Graaf van Holland word gemaakt.
Een trotsche durft zich ligt een stout ontwerp vermeeten.

MARIA.

De Staaten zullen nooit myns Vaders dienst vergeeten.
Elk weet wat hy te Ghendt voor Holland heeft bestaan
In 't nut bevredigen, met Brabant aangeaan,
Met Utrecht, Vlaanderen, Douai en Henegouwen,
Die op des Prinzen hulp en kloek beleid vertrouwen,
Met Namen, Mechelen, Orchies en Valenchyn,
En andre Steden, die uw Gaë geneegen zyn.
't Gemyterd Utrecht, dat zyn' Bisshop heeft verstoeten,
Draagt glorie op 't verbond, in zynen wal gesloten,
En deez' verëeniging, zo sehrander uitgedacht,
Maakt Hollands Staat geducht by 't laatste nageslacht.
De band van Eendracht heeft een onbepaald vermogen.
Zy weert die Vorsten die door een vermetel poogen
De vryheid drukken door een koninglyk gezag.
Zy dwingt de Spaansche magt welhaast tot een verdrag
Om met dit dapper volk een vreedverbond te treffen.

CHARLOTTE.

Uw reden is te zwak om my van vrees te ontheffen.

• Neen,

O Ncen, myn Dochter, 'k ben dit ydel vleien moe.
 's Lands Staaten zyn verdeeld en ik mistrouw Anjou.
 Hy heeft een' aanslag, die bedekt blyft, voorgenomen.
 Eerlang zal 's Hertogs magt gaitsch Neerland overstroom-
 men.

T W E E D E T O O N E E L.

WILLEM, CHARLOTTE, MARIA.

CHARLOTTE.

Myn dierbaare echtgenoot!

MARIA.

Myn Vadei!

WILLEM, tegen Charlotte.

Hoe, Mevrouw!

Wat vreugd dat 'k u zo vroeg in deeze zaal aanschouw!
 Dit onverwacht geval frekt my een heuglyk teeken.
 Het vrolyk morgenlicht begint naauw door te breeken
 Of gy vergunt aan my 't geluk van u te zien.
 't Dacht niet dat dit vermaak my heden zou geschiën.
 Ach! mogt uw Gaê met uw herstelling zich haast vleien?

CHARLOTTE.

Helaas! het uur genaakt dat my van u zal scheien.
 De zwakheid, die my drukt, neemt daaglyks de overhand:
 Ik bid nogtans dat gy uw' bittren rouw verbant.
 Vertrouw op 's Hemels gunst, die ons wou saëm verbinden.
 Schoon ik de rust zoek, ach! ik kan die nergens vinden.
 Uw lyfsgevaar gaat uw Charlotte op 't wreedst aan 't hart.

4 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

WILLEM.

U steeds bevreesd te zien baart my een bitter smart.
Ik moet uw' toestand, gy den mynen niet beklaagen.

CHARLOTTE.

Betrouw Anjou niet meer; hy legt u heimlyk laagen.
Antwerpen is vervuld van wantrouw, vrees en schrik.
Des Hertogs krygsvolk muit op yder ogenblik.
Myn echtgenoot, zult gy nooit voor uw leeven vreezen?

WILLEM.

Die yder weldoet kan niet ongelukkig weezen.
Ons leeven is bepaald door 's Hemels wys besluit,
En door geen' toeval word de levensloop gefluit.
Hy, die dit wys besef, leert onbescroomd te leeven;
Anjou heeft my geen reën tot achterdocht gegeven.
Zyn toeleg op deez' Staat, door 't angstig volk verspreid,
Die by u ingang vind, is vol onzekerheid.
Wyl my geen 't minst bewys van ontrouw is gebleeken,
Durf ik die lastering ten vollen tegenspreken.

CHARLOTTE.

Gy weet al 't geen Biron getrouw u deed verstaan,
En hy heeft u verzocht den Hertog gaë te slaan.
Men kan somtyds te veel op imands woord vertrouwen.
Anjou kan in 't bewind des Lands u niet aanschouwen.
Hy is op Holland en op Utrecht zeer misnoegd,
Ja haat den Zeeuwfchen Staat om de eer u toegevoegd.
Zyn heerschzucht, die alleen een trotsche ziel kan streelen,
Migunt u de eer, den roem des krygs met hem te deelen.
Hy, die zich het bewind van Nederland belooft,
Zoekt ligt de heerschappy, ten kosten van uw hoofd.

WIL.

WILLEM.

Hy zal deez' stouten stap zo roekeloos niet waagen;
 Hier in voorziet hy klaar dat nooit zyn list zal slaagen.
 Zyne inzicht in de zaak des Lands, waar' naar hy haakt,
 Is hem een doolhof, daar hy nimmer uitgeraakt.
 Hy heeft grootmoedig ons zyn bystand aangeboden.
 Verbonden aan den Staat heeft hy myn' raad van noden.
 Hy heeft het diepst van zyn geheimen my verklaard.
 Zyn vrindschap bleek my klaar, die my geen wantrouw

CHARLOTTE. (baart.

Dat gy den Hugenoot beschermt mishaaft zyne oogen.
 Wat heeft de Godsdienst niet een onbepaald vermoogen,
 Indien de Geestlykheid, arglistig, styf van hoofd,
 In schyn voor 't heil der kerk, de menschen liefde dooft,
 En door een vuigen aart, wraakgierig aangedreeven,
 Voor 't storten van uw bloed belooft een zalig leeven!
 Hoe heilloos heeft die list op Jauregui gewerkt,
 Hem in het dingen naar uw dierbaar hoofd gesterkt;
 Hy ging verheugd ter dood, van schrik noch angst bevangen.
 Verwachtend door 't Geloof een martelkroon te ontfangen.
 In hem bleek u de haat van Henriks list te klaar,
 Om niet bedagt te zyn, myn Gade! op uw gevaar.
 Wat zal niet Spanje, wat niet Rome hem beloven,
 Zo hy door Moordenaars van 't licht a kan beroven.
 Ligt schenkt de trotsche Philips, zo snood een daad ten loon,
 Aan hem de Ryksprinces der Castiljaansche kroon.

WILLEM.

Uw yver doolt van 't spoor en kan uw' roem ontëeren.
 Anjou zal nooit een loon voor Vorstlyk bloed begeeren.

A 3

Eene

6 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Eene euveldaad zo laf, zo vol afgryfelykheên,
 Vind nergens plaats, Vorstin, dan hy het wuft gemeen,
 't Welk zich fomtyds uit nood daar toe laat overreden.
 Hy heeft in Frankryk voor den Hugenoot geftreeden,
 En fchold Vorst Karels last in dien gevloekten nacht,
 Toen zo veel Christenen moorddadig zyn geflacht.
 Een' nacht die Coligni te deerelyk deed sneeven,
 Met nog veel duizend aan 't geweld ten prooi gegeven,
 Een daad door Medicis Vorst Karel aangeraên,
 En die tot 's Konings fchand' voor eeuwig zal beftaan.
 't Ontwerp van Jauregui, om Spanje op my te wreken,
 Sproot nimmer uit Anjou; het is my klaar gebleeken
 Dat wreede Philips een' fchat heeft voor myn' moord
 beloofd.

Zyn dwinglandy zoekt steun in 't vallen van myn hoofd.
 Het heeft Castilje nooit aan list of haat ontbroken.
 Gy weet wat aanflag eens te Brugge wierd bestoken,
 Toen Alençon met my zich in die Stad onthield,
 En nevens my fchier door Salséda was ontzield,
 Door Parma omgekocht tot dit doemwaardig poogen.
 Maar 's Hemels voorzorg kon het storten niet gedoogen
 Van ons doorluchtig bloed door die onwaarde hand:
 Dus blykt dat Spanje voor Anjou ook strikken fpan.
 Van Koning Philips moet zich Oranje 't meest beklagen.

CHARLOTTE.

Vorst Henrik heeft nogtans zich van Anjou ontslaagen
 Wyl hy den wrevlen aart zyns Broeders niet vertrouwt.
 Momay heeft u voorlang des Hertogs aart ontvouwd.
 Dees braave Hugenoot, uit edel bloed gefprooten,
 Bleeft altoos uit den raad van Alençon geflooten.

T R E U R S P E L. 7

Al wie niet yvrig voor de Roomsche Kerkleer pleit,
Zond hy uit deeze Stad, met veel omzichtigheid,
Naar Frankryk af, om hier hem tot geen' last te strekken.
Kunt gy zyn inzicht uit die voorzorg niet ontdekken?
Daar elk zyn trouw verdenkt, weêrspreekt gy ons alleen,

WILLEM.

Uw verr' gaande achterdocht steunde op gegronde reên.
Indien Anjou iets goeds van dit ontwerp kon hoopen.
Maar wat gevaar heeft hy by d'aanflag niet te loopen?
Zo hem de Staat mistrouwt, is 't met zyn magt gedaan.
De Koning, loos van aart, wist zich van hem te ontslaan.
Anjou zag aan het Hof van Frankryk hulp noch vrienden,
En, toen hy zich door d'echt aan Engeland dacht te binden,
Door schrandre Elizabeth zyn hoop te leur gesteld.
De raad heeft haar 't gevaar van zulk een min voorspeld.
Heerschzuchtig, grootsch van ziel, geboren tot regeeren,
Staakt zy een huwlyk, dat haar staatzucht zou verneeren.
Hem blyft niets over dan te hoopen dat deez' Staat,
Zyn trouwen dienst ten loon, met gunst hem overlaad.

CHARLOTTE.

Des Hemels goedheid wille u lang in 't leeven spaaren!

D E R D E T O O N E E L.

WILLEM, CHARLOTTE, VILLERS, MARIA.

VILLERS.

Ik kom een groot geheim, ó Vorst! u openbaaren.
Des Hertogs leger wierd in 't heimelyk, deez' nacht,
Op nieuws vermeerderd met een talryke oorlogsmagt.

3 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Deeze onverwachte komst baart bilyk misvertrouwen.
Kan hy zyn krygsvolk niet beoorlyk onderhouën,
Door onderstand van geld, gelyk hy heeft verklaard,
Waarom dees bange Stad met meerder volks bezwaard?
Hy weet wat achterdocht hier heerscht by de Overheden.
De burger heeft den last des oorlogs lang geleeden,
En is den dartlen aart van 's Hertogs krygsvolk moed.
Schoonhoven en van Aalst mistrouwen 't saëm Anjou.
Hy doe geen meerder volk naar deeze muuren komen,
Dat ligt gantsch Neerland met deez' Stad zou overfiroomen.
De krygsraad vrees met recht dat hy van deezen wal,
Voor 't schuldig oorlogsloon, zich haast verzeekren zal.

WILLEM.

Hy heeft dit volk van doen om Spanjes magt te keeren.

CHARLOTTE.

De Hertog zoekt gewis Antwerpen te overheeren!
Ach! vind de vrees nooit plaats in 't Vorstelyk gemoed?

VILLERS.

Schoon ik geen wantrouw in myn hart ooit heb gevoed,
Een heimelyke schroom beheerscht nogtans myn zinnen,
Dien ik, hoe 'k hem bestrye, onmooglyk kan verwinnen.
Hy wil dat zich myn hart, ô Vorst! aan u verklaar,
En vry myn meening uit by 't groeiend staats gevaar.

Gy weet wat Henrik aan den Staat heeft voorgedraagen,
En hoe hem 't erfrecht op dit Land is afgeslagen,
Wanneer de Hertog ons door 't sterflot word ontroofd.
De Koning had zich reeds de heerschappy beloofd
Van deez' verdrukten Staat, dat alles zou beslechten;
En hoopte Neerland aan de Fransche kroon te hechten.

Nu

Nu hem die hoop mislukt, vergaat hem de oorlogs lust,
 En al zyn wrok op Spanje is te eenemaal gebluscht.
 Hy zend geen krygsvolk meer, om niet beducht te weezen
 Voor 's Hertogs wederkomst, die zich ligt kon doen vree-
 Hy weigert aan zyn heir vereischten onderstand (zen.
 En drukt met al dien last het zuchtend Nederland,
 Dat geen meer bystand van zyn grootheid heeft te wachten.
 Anjou, hoe hoog uw gunst dit legerhoofd mooge achten,
 Vind zich gedwongen door Vorst Henriks valsch bestaan,
 Hoe zeer 't zyn Hoogheid krenkt, zyn eeden te verraên.
 Des Hertogs krygsvolk zweert zyns Veldheers schuld'te
 straffen.

't Eischt billyk oorlogsloon of 't wil zich wraak verschaffen
 Op 's Konings broeder, die het listig heeft misleid.
 Anjou vind zich in 't naauw door deeze omstandigheid.
 Van alle hulp ontbloot zal hy een' aanlag waagen,
 Dien dees verleege Staat zich deerlyk kan beklagen.
 Voeg hier de staatzucht van het trotsche Rome by,
 Dat volk by volk verdrukt door list en dwinglandy;
 Dat voor een Vorstlyk hoofd den moorder durft beloonen;
 Dat Koningen verheft en schandlyk durft ontroonen;
 Dat de euveldaaden styft uit zucht voor 't blinkend goud;
 Dat Priesters, snood van ziel, zyne outers toevertrouwt;
 Dat door een heilloos tal van Inquisitie raaden
 Zich in het dierbaar bloed der Christenen gaat baaden,
 De Hugenooten moord door de allerfelste pyn,
 Die met de Roomschen 't kroost eens zelfden Vaders zyn,
 Die zulk een wreed geweld nooit strafloos kan vergeeven,
 Maar voor wiens hoogst gericht zy eenmaal zullen beeven!

10 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Vrees, vrees den smooden raad van Romes geestlykheid,
Die Alençon door list van zynen pligt verleid,
In hoop dat Nederland, verlaafd aan haar belangen,
Op nieuw van 't Vaticaan de wetten zal ontfangen.
De leer des Hugenoots strekt Rome een ergernis.
De Paus, in woede om dat zyn Blixem krachtloos is,
Zal list, beloften noch gevele noch dreigen spaaren,
Zo zich Anjou ten dienst zyns oogmerks wil verklaaren.
Voorkom uw ongeval en geef myn' raad gheoor.

WILLEM.

Uw zorg voor myn behoud rukt u te verr' van 't spoor,
'k Durf Alençon, 'k beken 't, niet gantsch onschuldig
houên. (wen,
Maar 'k zal nogtans zyn deugd zo sehendig nooit mistrou-
Dat hy, als de oorzaak van ons aller ongeval,
Dit lang verdrukte volk zo sehelms verraaden zal.
Zo valsch van hart heb ik hem nimmer ondervonden.
Hy heeft zich op het naauwst aan Neêrlands lot verbonden,
En aan den Staat vertoon'd een brief van Henriks hand,
Die zich, op 't Konings woord, aan ons belang verpand.
Men moet meer achting voor eens Vorsten woord betoonen,
Wiens waardigheid en kroon 't ons nimmer past te hoonen.

CHARLOTTE.

Kan 't zyn dat ge in dit schrift zo veel vertrouwen stelt?
Wat heil Prins Willem zich uit deezen brief voorspelt,
Vorst Henrik heeft Anjou wel meer door list bedrogen.
Hy vreest zyns Broeders magt en haat zyn groot vermogen
En invloed op zyn' Staat, door hem niet spyt beschouwd.
't Is zeldzaam dat die Vorst verbonden onderhoud,

Hoe

Hoe dier bezworen, als zy zyn belang weêrspreken.

WILLEM.

Schoon my geen wantrouw in Anjou ooit is gebleeken,
'k Mistrouw Vorst Henriks last, die achterdenken baart.

Hy is gevaarlyk, die arglistig is van aart.

Ik moet Anjou nogtans wat my bezwaart niet toonen.

'k Durf op geen bloot vermoên des Konings broeder hoonen,

Wyl onze vrees tot nu op ydle gronden rust.

Het vuur van tweedragt word bezwaarlyk uitgebluscht.

'k Zoek geen meer Vyanden my op den hals te haalen.

Met Frankryks hulp zal ik op Spanje zegepraalen.

Indien Anjou uit spyt Oranjes zy' verlaat,

Zie ik geen redding tot behoud van deezen Staat.

Op Englands bystand kan 'k nooit veilig my vertrouwen.

Die landzaat, ongewoon verbonden te onderhouen,

Haat Neêrlands welvaart en belaagt zyn koopvaardy.

Zyn hulp is spaarzaam en zyn vrindschap veinzery.

Hy, die van d'Oceaan alleen wil meester blyven,

Tracht andre mogendheên de wetten voor te schryeen.

Ziet daar de bronnen van een eindloos staatsgeschil,

Waar aan geen Ryksmonarch zich onderwerpen wil.

Rampzalig Nederland, waard' voorwerp van myn poe-
gen!

Hoe gaarne zag ik u aan Spanjes dwang ontoogen!

Wat lyd myn droeve ziel om u al bittere pyn!

Ach, mogt de hoogste magt u eens genadig zyn!

Laat ons, bedoord van geest, ons onheil niet vermeereren;

Een schandelyke vrees zou Willems roem ontëeren.

Indien des Hertogs volk op deezen Staat durft woên,

Zal

12 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Zal ligt de Hoogste magt voor Neêrland wondren doen,
Schoonhoven nadert ons; gy moet uw vrees bedekken,
Of voor een oogenblik uit deze zaal vertrekken;
Best dat ik hem alleen myn inzicht openbaar.
Laat ons een wyl alleen.

*Op het uitkomen van Schoonhoven, vertrekken Charlotte,
Maria en Villers, door een der zaal deuren in het
naaste vertrek.*

VIERDE TOONEEL.

WILLEM, SCHOONHOVEN.

SCHOONHOVEN.

Antwerpen loopt gevaar!
Anjou heeft zekerlyk een' aanslag voorgenomen.
Een vreemd gezantschap, by Costé deez' nacht gekomen,
Heeft hy in zyn vertrek bedekt gehoor vergund.
Bedenk of gy, ô Vorst! zyn woord vertrouwen kunt.
Zy zyn vertrokken eer het licht begon te dagen,
En hebben voorts den weg naar Vlaandren ingeslagen.
't Is alles ons verdacht; men is op middien uit,
Waar door 't verderf der Stad gelukkig word gestuit.

WILLEM.

Zou Alençon zo snood Oranjes vrindschap loonen?

SCHOONHOVEN.

Zyn drift bestond van Aalst voor myn gezicht te hoonen.
Dien trouwen Burgerheer heeft hy uit haat ontëerd,
Wyl hy tot veiligheid van Stad en volk begeert,

Om

Om 't achterdenken uit der burgren hart te bannen,
 Dat men de kerenen der straaten vroeg doet spannen,
 Op dat de stedeling, van zyne zorg bewust,
 Bewaakt by dubbelt licht, des nachts beveiligd rust.
 Des Hertogs krygsvolk richt veel ongebondentheden
 In deeze vesting aan en elk toont zich te onvreeden.
 De raad begeert dat hy, uit deez' beroerden wal,
 Eer de avond weërkeert met zyn volk vertrekken zal.

WILLEM.

Deeze onberaaden drift maakt my op 't hoogst verlegen!
 't Voegt ons den last des raads bedachtzaam te overwegen,
 Op dat geen overhaast besluit ons onheil baar,
 En hier den nood verhaaste in 't naadrend Staats gevaar.
 Schoon ik op vasten grond uw vrees niet kan weërspreeken,
 Ik zou op 't minst verwyf Anjou in toorn ontsteeken.
 Zo lang men twyflen kan aan 't ondersfeld verraad,
 Is 't nodig dat men hem in 't heimlyk gade slaat.
 Indien gy te onbedacht des Hertogs naam durft hoonen,
 Zal Frankryk, te onzer straf, zich des gevoelig toonen.
 De Staaten hebben hem 's Lands zaaken toevertrouwd,
 En deeze keur heeft hen tot heden niet berouwd.
 Philips vreeze een' vyand die de Spaansche magt kan deeren!
 Met Frankryks hulp kan ik dien dwingeland braveeren.
 Zo Spanje tweedracht in ons leger doet ontstaan,
 Is 't met de vryheid uit en met ons land gedaan.
 Laat ons 't gevaarlyk woën der tweedracht recht beseffen,
 En 't leed verhoeden dat den gantschen Staat zou treffen.

SCHOONHOVEN.

Ik vrees voor 't lot der Stad; wy staan, in deezen nood,

Voer

14 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Voor de eerste woede van des Hertogs krygsvolk bloot:
Wat durft in 't muiten zich een krygsknecht niet ver-
meeten?

Wy hebben Spanjes wrok noch d'winglandy vergeeten,
Wanneer dees bange Stad tot tweemaal aan 't geweld
Des woesten legerknaaps verwoed wierd bloot gesteld.
Hoe gruwzaam was hun drift in dit onzalig poogen.
't Herdenken aan dit leed perst traanen uit myn oogen.
Ik zag eene echtgenoot in 's egaas armen doon,
En vond een Moeder die, beroofd van haaren Zoon,
Mer hem de steun verloor van haar elendig leeven.
De zuigling wierd ten prooi aan lans en zwaard gegeven;
Men schond de tedre maagd, en in dien overmoed
Wierd Spanjes staal beverwd met dierbaar burgerbloed.
Anjou zal in deez' muur voorzeker bystand vinden.
Een deel doldriftige en verblinde roomschgezinden
Zyn door de Geestlykheid baldadig opgeruid. (uit.
Waar dweepzucht ingang vind heeft trouw en vriendschap

WILLEM.

'k Zal zien of ik meerlichts van d'aanflag kan ontdekken;
Men zoek den Hertog van zyn opzet af te trekken.
Myn Broeder Monpensier, wiens trouw ik hoog waardeer,
Voert nevens hem 't gezag, en is een man van eer,
Oprecht van hart en nooit gewoon voor my te veinzen.
Anjou verdenkt zyn deugd noch heelt hem zyn gepeinzen.
Hy, die geen kwaad vermoed van naadrend ongeval,
Heeft my beloofd dat hy ons niets verbergen zal,
Indien de Hertog mogt tot zulk een uiterst koomen;
Wil voor de veiligheid van deeze Stad niet schroomer.

Ver.

T R E U R S P E L. 19

Verwin uw vrees, die uit te groot een wantrouw spuit.
Geen mensch beklaagt zich die voorzichtig iets besluit.

SCHOONHOVEN.

Op dat Anjous verblyf ons tot geen vrees zal strekken,
Moet hy zyn krygsmagt uit dees muuren doen vertrekken.
't Word tyd de Spaansche magt en Parma 't hoofd te biên.
Hy doe dat legerhoofd den moed der Franschen zien.
Antwerpen schroomt zyn list en durft hem niet vertrouwen.
Hy heeft twee maanden zich in deezen wal onthouên,
En al de burgery veel overlust gedaan.
Uw Broeder nadert ons; wil u met hem beraên.
Ik spoed my naar van Aalst en zal, ô Vorst! verwachten
Wat gy tot heil der Stad zult nut en raadzaam achten.

V Y F D E T O O N E E L.

WILLEM, MONPENSIER.

WILLEM.

't **M**istrouwen in Anjou groeit daaglyks meer en meer.
Ik, die myn' broeder ken, zyn vrindschap hoog waardeer,
Verwacht van Monpensier, in deeze omstandigheden,
Dat hy zyn vlyt voor 't heil van Neêrland zal besteden.

MONPENSIER.

Des Hertogs oogmerk blyft tot nog my onbekend.
'k Heb vruchteloos myn zorg en yver aangewend
Om in het listig hart van Alençon te dringen.
Veel hovelingen, die gestaag zyn zyde omringen,
Zyn vleiers in hun hart en my met recht verdacht.
Hy hoorda een' Afgezant van Rome deeze nacht,

En

16 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

En heeft versterking voor zyn legermagt bekomen.
Ik blyf beducht dat hy iets kwaads heeft voorgenomen,
Schoon ik onzeker blyf van 't dreigend ongeval.

WILLEM.

Men ducht dat hy zich van deez' vest verzeekren zal.
De Hemel wil dien slag tot Neêrlands heil verhoeden!

MONPENSIER.

Ik darf die trouwloosheid niet van Anjou vermoeden,
Hoewel zyn krygsvolk veel gebrek in 't leger lyd.
Zyn deugd word snood belaagt door 't woeden van de nyd.
De Hertog zal zo laf zyn glorie nooit verraden,
Om in het schuldloos bloed der burgren zich te baaden.
'k Weet dat hy heimlyk naar den Franschen rykstroon dingt.
Ligt dat hy onverwacht zyn' broeder stout bespringt.
Hy, die in Henriks plaats als Koning wil regeeren,
Zoekt ligt met sterker magt naar Frankryk weêr te keeren,
Om van zyn broeder zich, zo 't mooglyk is, te ontslaan.
De Koningin, Anjou in 't heimlyk toegedaan,
Haat Henriks dartlen aart en ongebonden leeven.
Dees vleit den Hugenoot door hem de hoop te geeven
Op Godsdienst vryheid en ontslag van allen dwang;
Niet uit genegenheid maar slechts uit staatsbelang.

Hy won door vryndlykheid en veinzen hun vertrouwen,
Wyl ze als beschermers van hunn' Godsdienst hem beschouwen.
Maar hy verkloekt hen door een schandelyke list. (wen.

Rampzalig Frankryk! nu ten prooi van broeder twist,
Wat moest gy sints een jaar al bitter leeds verduuren.
Hoe wreed zult gy op nieuws den krygsorkaan bezauren!
'k Voorzie een' burgerkryg, die u vernielen zal.

Stel

Stel vry uw hart gerust en vrees geen ongeval;
 Ik durf myn leeven voor uw veiligheid verpanden. (den.
 De vrindschap bind ons t'saam met onverbreekbare ban-
 Myn krygsvolk, trouw van aart, beroemd door heldendaen,
 Zal, zo 't de nood verëischt, u trouw ten dienste staan.
 Schoon my myn Godsdienst voor de roomsehe leer doet
 blaaken,

Ik zal de liefde voor myn' Broeder nooit verzaaken.
 Myn kerk, die voor de deugd en menschenliefde pleit;
 Word schandelyk ontëerd door list der Geestlykheid, (den.
 Die snood in 't schuldloos bloed der Christnen zich wil baa-
 Hun heerschzucht is de bron van duizend euveldaaden.

Z E S D E T O O N E E L.

WILLEM, CHARLOTTE, MONPENSIER.

CHARLOTTE, *met drift uitkomende.*

Een fransman heeft, vermoed, aan d'overste der wacht;
 By 't nadren van den dag, voor u deez' brief gebragt;
 En hem gebeden u voor uw verderf te hoeden.
 Hy was belast met drift naar uw verblyf te spoeden.
 Ach! open hem terstond en zie wie u verraad,
 Opdat ge in tyds ontdekt wat ons te duchten staat.

WILLEM, *terwyl hy de brief opent.* (zen.

Schep moed en wil voor 't hoofd van uw' Gemaal niet vree.

CHARLOTTE, *de ontroering van Willem ziende,
 die in diepe gedachten staat, na dat hy de brief
 gelezen heeft.*

Wat doodsche schrik is in uw Vorstlyk oog te leezen?

B

Ach!

18 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Ach! meld Charlotte of zy geen zorg met reden voed.

MONPENSIER, tegen Willem.

Gy schynt geheel ontroerd, wat ramp verbaast uw' moed?
Dingt Parmaas list op nieuw naar 't leeven van Oranje?
Belaagt de Hertog u? of is 't een brief uit Spanje,
Dat Philips een zwaarder slag voor Neêrland heeft bereid?
Spreek, gy verzwaart ons leed door uw stilzwygendheid!

WILLEM, met een gemaakte gerustheid.

Ik vreesdê een' grooter ramp die ons stond op te komen.
Wil voor het leeven van uw 'echtgenoot niet schroomen.
Deez' brief silt in dit uur myn zorg en al myn pyn.
'k Zal, eer dan gy vermoed, myn leed te boven zyn.

CHARLOTTE, den Prins den brief willende ontrukken.

Uw blydschap is geveinsd; gy moet aan my verklaaren....

WILLEM, haar weêrhoudendz.

Laat af: 't geheim daar van zou slechts uw leed verzwaaren.
Ik ken Charlotte, die, te angstvallig van gemoed,
Uit enkei schyn gevaar, de grootste wantrouw voed.
Dit zwak is eigen aan den aart der teêrste vrouwen,
Die kleene zaaken niet te groot een zorg beschouwen.

CHARLOTTE.

Prins Willem vreest voor my? & doodelyk verdriet
Verdient uwe echtgenoot al uw vertrouwen niet?
Zy zocht uw Vorstlyk hoofd voor Spanjes wraak te hoeden.
Zy is uw lotgenoot in voor en tegenspoeden.
& Myn Gemaal! ik bid dat gy me uw leed verklaart,
En door stilzwygendheid myn onheil niet verzwaart.
De onzekerheid van 't lot baart droefheid, wanhoop,
kwelling:

Zy

Zy voed in 't vreezend hart de naafte rouw voorspelling.
Zy is voor uw Charlotte een doodelyke straf.

Ach! zie uwe echtgenoote, op d'oever van het Graf;
Aan droefheid, ziekte, pyn en angst ten prooi gegeven.
Schenk haar deez' laatsten troost, in dit onzalig leeven;
Dat zy, die u altoos zo teder heeft bemind,
Ook in uw ziel dit uur 't gewenscht vertrouwen vind
En in uw' tegenspoed met u 't gevaar moog' deelen.
Dit laatste gunstbewys kan haare liefde streelen.
Zy smeekt het aan uw kniën en valt voor u te voet;

Met nadruk.

't Is ligt de laatste beê die u uw Gade doet.

WILLEM.

Hou op! dit grievend woord perst traanen uit myne oogen!
Nooit wierd myn ziel zo sterk dan op deez' stond bewoo-
Ach! matig uwe druk en wreede onsteltenis, (gen.
En tref my 't hart nooit weêr daar 't zo gevoelig is!
Gy hebt des Hertogs woën noch krygsvolk niet te vreezen.
Het muit om 't oorlogsloon; 't zal haast bevredigd weezen.
'k Wil met uw' Broeder my hier verder in beraên.
Laat ons alleen; ik kan niets meer u doen verstaan.

CHARLOTTE.

'k Zoek door geen' tegenstand uw braaf gemoed te hoonen.
Wyl gy het zo begeert, 'k zal my gehoorzaam toonen;
'k Verwacht van uwe min, wat ramp ons 't lot bereid,
Dat gy uwe echtgenoot door woorden niet misleid,

20 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

ZEVENDE TOONEEL.

WILLEM, MONPENSIER.

WILLEM.

Zo geooit, myn Broeder! hebt gedeeld in al myn smarte,
En gy de neiging kent van 't vaderlyke harte,
't Geliefste voorwerp van de teêrste huwlyks min,
De hoop en steun van een rampzalig huisgezin,
De lust van Neêrlands volk, dat op myn hulp blyft hoopen,
Zo ooit hun lot u kon tot onzen bystand noopen,
Lees dan, hoe snood Anjou my door zyn list belaagt.
'k Heb van 't vertrouwen in uw deugd my nooit beklaagd.

MONPENSIER, leest.

„Doorluchte Prins! u staat het wreedste lot te schroomen.
„Anjou heeft deezen dag een' aanslag voorgenomen,
„Die, zo des Hemels gunst het tydig niet verhoed,
„Antwerpen smooren zal in dierbaar burgerbloed.
„Myn lyfsgevaar dwingt my myn' naam bedekt te hou' en.
„Gy moet uw vrinden, zelfs geen' bloedverwant, vertrou-
„Gelukkig word de Stad door dit bericht bevryd. (wen!
„'k Bezweer u heilig, Vorst! dat gy omzichtig zyt.”

Ik kan, door dit geschrift, van gramschap naauw bedaaen!
Zou Alençons bevel aan ons dit onheil baaren?
& Neen, dit gaat te ver; 'k verfoei dit valsch bericht.
Schoon hy heerschzuchtig is, hy mint nogtans zyn' pligt!

WILLEM.

Dees onverwachte slag gaat al myn' ramp te boven.

MON-

MONPENSIER.

Het is een naamloos schrift: dus moet gy't niet gelooven.
 Dit 's srydig met uwe eer, in deez' bedorven tyd
 Is de onschuld menigmaal het offer van de Nyd.
 Het valt niet moeilyk, door bedekt een brief te schryven,
 Een' onbesprooken' held een schandvlek aan te wryven.
 Het is een laage ziel, die zulk een list verzint;
 Maar hy 's nog dwaazer, daar de logen ingang vind.

WILLEM.

Wyl my geen ontrouw in den Hertog is gebleeken,
 Vind ik geen reden om u meer te wederspreken.
 Dit schrift, 'k ontveins het niet, vermeert nogtans myn zorg,
 Antwerpen loopt gevaar.

MONPENSIER.

'k Blyf voor de Stad u borg.

'k Verpand voor haar behoud myn vryheid, ja myn leeven!

WILLEM.

Ik zal Schoonhoven van dit voorval kennis geeven;
 Voorts zal ik met Villers my op de zaak beraen.
 'k Beveel u middlerwyl den Hertog gaê te slaan,

Einde van het eerste Bedryf.

22 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

T W E E D E B E D R Y F.

F E R S T E T O O N E E L.

ANJOU, FERVAQUES.

FERVAQUES.

Ik zag ons krygsvolk nooit in eedler yver blaaken.
Elk zoekt uw vrindschap, door zyn' moed, zich waard' te
Zie eindelyk den dag, naar zo veel ongeval, (maaken.
Dat Neerland u als Vorst gedwee erkennen zal.
Den hoon, ons aangedaan, voegt u op 't strengst te wreeken.
De haat voor uw gezag is duidlyk u gebleeken,
Toen 't muitend graauw, dat zich nooit regelt naar zyn'
Op gistren u braveerde in 't Vorstlyk aangezicht. (pligt.
Wel haast zult gy het eind van uw verdriet aanschouwen.

ANJOU.

Ik vrees nogtans dat my dees aanslag zal berouwen.
Schoon alles my gelukt, 't strekt my tot weinig eer
Dat ik, door laf verraad, op Neerland triomfeer! (ken.
'k Schaam my dit moedig volk verraadlings te onderdruk-
Myn ontrouw stort deez' Staat in duizend ongelukken.
De schande volgt my na tot in het duister graf.
't Geweeten, dat my knaagt, strekt my alreë tot straf.

FERVAQUES.

(gen.
'k Dacht nimmer dat myn raad uw Hoogheid zou mishaa-
Gy moogt u billyk van der Staaten last beklagen,
Daar ge, in uw magt bepaald, zo snood bedroegen zyt.
Wat loon ontving uw moed voor al uw zorg en vlyt

Dan

Dan titels, daar men slechts uw Hoogheid meê laat pronken,

Terwyl Oranje alleen met aanzien word beschonken.
 Men toont, tot op deez' dag, dat gy niet word vertrouwt,
 Naardien men 't minst geheim van 't Land u niet ontvouwd.
 De Prins bedoelt alleen zyn eigen Staats belangen.
 Zyt gy gebooren om van hem de wet te ontfangen;
 Gy, die u in den rang der eedle Vorsten telt,
 Daar 't bloeiend Lelieryk alleen zyn hoop in stelt?
 Gy zult, in 's Broeders plaats, haast Frankryks troon betree-
 Die Vorst, een laste slaaf van ongebondenheden, (den.
 Reikt u den Scepter toe, daar hy reeds spoed naar 't graf.
 De Gaulen wapnen zich alreê tot Henriks straf.
 Gy moet dit bang geweest aan uwen rykstroon hechten,
 En Spanje, afgangstig op uw mogendheid, bevechten.
 Dat Engeland den hoon, u aangedaan, vergoe',
 En 't Christenryk u als beschermmer hulde doe.

ANJOU.

Gy zoekt door vleicry myn deugd in slaap te wiegen.
 Moet ik dit sehuldloos volk zo sehandelyk bedriegen,
 Dat zo veel ongevals van Spanje heeft geleên?
 Het won, om zyne trouw, Anjous genegenheên.
 Philips deed het onrecht; ik moet Romes heerschzucht

FERVAQUES. (doemen.

Neen, ik kan Neêrlands volk niet gantsch onschuldig noemen.

De Spaansche Koning deed met onrecht door geweld
 Een schatting eischen, die te hoog was ingesteld. (ten
 Maar dat een muitend volk zich sehandelyk durft vermee-

24 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Een' Godsdienst voor te staan, in schyn van vrygeweeten,
Die Romes Kerkleer hoont, zyn outerdienst versmaad,
En de achtbre Priesterfchaar met onëer overlaad,
Door Beeldenformery de Roomsche Kerken plondert,
Zich met d.en roof verrykt, niets heiligs uitgezonderd,
Waar aan het woedend graauw zyn' haat niet heeft be-
toond:

Zulk volk verdient niet dat een Koning 't ooit verschoont.
Dit 's heiligshendery, die hy moet wraak verschaffen,
En die zyn waardigheid hem dwingt op 't strengst te straf-

ANJOU. (fen,

Uw yver voor de Kerk heeft uw gemoed misleid.
's Volks oproer was de schuld alleen der Geestlykheid.
Die blindlings haar geloof word ligt door haar bedrogen.
Het stoflyk deel heeft op 't onstoflyk geen vermogen.
Hy, die door pyniging naar een belydnis tracht
Die uit het hart niet spruit, ziet dat een hooger magt
Den sterveling versterkt in zyn rampzalig lyden.
Herroep slechts by u zelv' die naare en duistre tyden
Van 't eerste Christendom, toen 't Heidensch bygeloof,
Door minder licht bestraald, voor 's Martlaars smeeken
De Vaders onzer leer elendig om deed komen. (doof,
Wat hielp het dat hun woën der Christnen bloed deed
stroomen?

Hun menigte groeide aan en wiesch van uur tot uur,
In spyt van byl, en strop, en spiets, en zwaard en vuur.
De Hemel kan alleen des stervlings hart verlichten.
Nooit zal de Hugenoot, schoon hy vervolgd word,
zwichten.

Wie voor zyn Godsdienst pleit ontziet geen Iysgevaar.

't Be.

't Bewys van 't geen ik zeg, bleek in hun voorbeeld klaar.
 't Staatkundig oog verächt der Priestren looze streeken,
 Die, om hun groot gezag, het vuur van haat ontfleeken.
 De Geestlykheid zaait twist zo dra zy 't oirbaar vind.
 Zo lang als Frankryk door die dwaaling word verblind
 Zal 't licht der waarheid nooit den onderdaan beschynen.
 't Zal in zyn ingewand, om zyn vervolgzucht, kwynen;
 Terwyl gantsch Nederland, dat zulk een woën belächt,
 In voorspoed bloeien zal by 't laatste nageslacht.

FERVAQUES.

't Lust met den Hertog my in geen verschil te treden.
 'k Voorzag dit antwoord niet in deze omstandigheden,
 Maar dacht dat u uw pligt aan Romes Kerk verbond,
 En dat ge om haar gezag deez' sryd u onderwond.
 Zo gy haar zy' verlaat zult gy uw keur beklaagen.
 'k Zie anders 't Veldheerschap eerlang u opgedraagen,
 Daar Rome 't heil der Kerk in uwe handen stelt,
 En 't geestlyk heir vertrouwt aan een' kloekmoedig' held,
 Die aan het siere Euroope eerlang de wet zal geeven.
 Als Rome u zegent zal u 't krygsloot nooit weêr streeven.

Geef door uw dapperheid in 't priist der Jaaren blyk,
 Dat gy de heerschappy verdient van 't Fransche ryk.
 Schoon de aanslag op deez Stad uw Hoogheid schynt te ontëeren,

Die schand verkeert in roem als gy moogt triomfeeren.
 Men buigt zich voor u neêr, elk valt voor u te voet,
 En roemt, in 't stof gekniêd, des overwinnaars moed.

ANJOU.

Uw eedle fierheid streelt me en echter moet ik vreezen

26 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Dat de aanslag op deez Stad voor my zal doodtyk weezen.
 Gy kent Rochefaucault, Laval, Villac, Pallier,
 Cadet, Turenne, Amiens, Bosfu en Monpensier.
 Hun strenge deugd verbied me op hunne hulp te bouwen.
 Zy zullen 't woord van eer Oranje heilig houên,
 Myn opzet doemen en my nooit ten dienste staan.
 Herkrygsvolk, dat hem mint, zal nooit zyn' pligt verraên,
 Maar zich op 't aternauwst aan hun belang verbinden.
 Wat baat me uw grootsch besluit, ontbloot van geld en
 vrienden?

Zo Monpensier dit uur my niet ten dienste staat,
 Voorzie ik 't kwaad gevolg van uw' gegeven' raad.
 Ik word in myn gemoed geduurig ongeruster.
 Hy acht Oranjes deugd, Charlotte eert hy als Zuster.
 Zy, Gade van den Prijs, is voor zyn hoofd hem borg.

FERVAQUES.

Geen' Vorst als u betaamt zo schandelyk een zorg.
 Gy weet dat Monpensier zyn Vader heeft gezworen,
 Dat hy altoos getrouw des Bisfchops raad zou hooren.
 Cosfé zwoer uw belang getrouw ten dienst te staan,
 En de eedle Monpensier zal nimmer u verraên.
 De Bisfchop, stout van taal, zoekt Romes Kerk te wreeken.
 Men durft de Geestlykheid, uit eerbied, niet weêrspreeken.
 En als het Staat of Kerk, belang of godsdienst raakt,
 Gebruikt zy fluks den ban, die haar ontzaglyk maakt.

T W E E D E T O O N E E L.

ANJOU, COSSE', FERVAQUES.

COSSE'.

*k Heb uit een brief van Rome een blyde máár vernomen;
 Zyn Heiligheid, bereid uw wenschen voor te komen,
 En altoos op 't belang van Staat en Kerk bedacht,
 Erkent uw Hoogheids deugd en gunt aan u de magt
 Dat gy op Nederland een' aanslag vry moogt waagen.
 Hy heeft van de eed, die gy den Staat zwoert, u ontslaa-
 En stelt het wreken van zyne eer in uwe hand. (gen.
 Hy eischt Oranjes dood! die pest van Nederland
 Is enkel oorzaak van ontelbre moeilykheden;
 Gregorius stelt zich met Willems dood te vreden.
 Hy haat Elizabeth en mint u als zyn' zoon,
 Ja plaatst uw Hoogheid haast op Englands fieren troon.
 De Paus, die Koning Philips de wet heeft voorgeschreeven,
 Zal met des Vorsten telg u in den echt doen leeven.
 Zy is voor u geschikt en Spanje zal voortaan,
 Zo gy deez' Staat herwint, uw' roem ten dienste staan.

ANJOU.

Hoe zeer zyn Heiligheid by Philips zich wil doen vreezen,
 De Spaansche Koning zal hem niet gehoorzaam weezen.
 Hy volgt zyns Vaders aart, en Karels vrindlykheid
 Heeft menigmaal den Paus door looze reën misleid.
 Beloften, schoon verfiert, zyn dikwils ydle zaaken.
 Men doet voorzichtig van geen staat daarop te maaken.
 *k Heb uit Elizabeth en haar gedrag geleerd,

Dat

28 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Dat vergezochte hulp veeltyds in rook verkeert.

FERVAQUES.

Wilt gy uw legermagt nog meer gebreks doen lyden?
Het brand van yver om voor uw belang te stryden.
Het krygsvolk middlerwyl verkrygt noch rust noch loon,
’t Mistrouwen in den Paus strekt zyn gezag tot hoon;
Op zyn beloften kan een Vorst zich vry verlaaten.
Het fransche volk, in dienst der Nederlandsche Staaten,
Valt u voorzeker toe, zo gy den aanslag waagt.
Nooit wierd des Prinsen hoofd met meerder vrucht belaagd,
Door traag besluit zult ge u in grooter onheil domplen.
Gy gaaft reeds last Dixmuide en Bruggen te overromplen.
Die Steden hoonden u met d’ergerlyksten blaam.
Duinkerken en Ostende en Denremonde, t’saem
Verheerd door ’s krygsvolks moed, zyn ligt reeds in uw
handen;
En gy, vreest gy deeze Stad stoutmoedig aan te randen?
’k Had die lafhartigheit nooit in Anjou verwacht.

COSSE.

Gy zyt by de Overheid der Stad alreë verdacht.
Schoonhoven gaf bevel de Poorten toe te sluiten,
En geen der burgren mag op deezen dag naar buiten
De monstering van ’t heir aanschouwen in het veld.

ANJOU.

Hoe! word myn waardigheid ten spot voor ’t volk gesteld!
Vermeetele Overheid! ik zal deeze dag u toonen
Dat ik niet straffeloos me in myn gezag laat hoonen.
Dees last rechtvaardige ons in d’aanslag, zo die faalt!
Maar, zo de zege door myn krygsvolk word behaald,

Zal

Zal ik op de Overheid op 't strengst my wraak verschaffen,
Om met den dood den hoon, my aangedaan, te straffen.

Tegen Fervaques.

Ik zal, tot eer myns naams, uw wraak ten dienste staan,
Schoonhoven, die my tergt, zal nooit zyn straf ontgaan.
Ik geef u last, myn vrind, deez' vesting aan te randen.
Gy ziet, eer de avond valt, de Stad in uwe handen!

Tegen Cosse.

Beschermt Bourbon den Prins, dan zal, naar allen schyn,
Het triomfeeren voor ons krygsvolk moeilyk zyn.
Draag zorg dien jongen held voor ons belang te winnen.
Breng hem zyns Vaders trouw voor 't heil der Kerk te binnen.

Spaar dreigen noch gevele; en zo zyn trotsch gemoed,
Ondanks uw voorpraak, voor Oranje liefde voed,
Zal zyn hardnekkigheid het met zyn leeven boeten.
'k Hoop by van Aalst den Prins dit oogenblik te ontmoeten.
Ik zal hem toonen, in 't beschermen van myne eer,
Dat ik 't ontzag voor myn vermogen hoog waardeer!

D E R D E T O O N E E L.

COSSE, FERVAQUES.

FERVAQUES.

't Bevel van de Overheid komt ons dit uur te stude.
Antwerpen vreest met recht des Hertogs ongenade.
Zyne eer en 't heil des volks verplicht hen in dit uur,
Dat hy zich meester maak van deez' gedreigde muur.
Wilt gy myn' trouwen dienst niet te eenemaal vergeeten,

Gy

59 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Gy ziet hoe 'k van myn' pligt my moedig heb gekweeten:
Des Hertogs traag besluit strekt my tot bitter smart.
't Belang der Roomsche Kerk gaat my op 't naauwste aan 't
COSSE'. (hart.

O Ja, doorluchte vriend, Cosfé zal u haast toonen,
Dat hy uw trouwe hulp naar waarde kan beloonen.
Zyn Heiligheid, door my van alles onderricht,
Zal weeten hoe getrouw ge u kweet van uwen pligt.
't Kan nooit des Bischops roem of zyn gezag ontëeren,
Dat hy, in 't geestlyk kleed, ook lust heeft tot regeeren.
Verwacht van 's Pausen gunst dat hy, op mynen raad,
U haast verhoogen zal tot eedler rang en staat.
Des Hertogs leed voegt u op 't allerstrengst te wreeken:
'k Zie, Monpensier genaakt; laat my alleen hem spreken:
'k Zal 't oogmerk van zyn hart zorgvuldig gadeslaan.
Hy beev', zo hy den Prins getrouw blyft toegedaan!

VIERDE TONEEL.

COSSE', MONPENSIER.

COSSE'.

Antwerpen houd op uw gedrag het oog geslaagen:
Elk hoopt dat Monpensier zich lofelyk zal gedraagen
En toonen Neêrlands volk, dat 's Hertogs roem belaagt,
Dat hy, niet tot zyn spot, zyn Vorstlyk leeven waagt.
Geen held laat straffeloos zyn glorie zich ontfeelen!

MONPENSIER.

Zoude ik myn' pligt verraên en in de schande deelen
Om Neêrlands veegen Staat, die Spanjes dwingland tart,
Door

Door ontrouw en verraad te steeken naar het hart?
 Eer stortte 's Hemels toorn op my alle ongelukken,
 Eer ik dit heldenvolk lafhartig zal verdrukken. (acht,
 Schoon ik des Bischops woord en trouw onschendbaar
 Gy blyft by my, myn Heer! niet zonder reën verdacht.
 De Hertog, die my schuuwt, zal haast myn' moed aanschou-
 COSSE'. (wer.

Zyn Hoogheid zal aan u een groot geheim ontvouwen.
 Gehoorzaam al liet geen u Alençon gebied,
 En stoor u aan uw eed noch uw beloften niet.
 Ons leed te wreeken moet alleen uw' moed bekooren.
 Het was uws Vaders beê dat gy myn' raad zoud hooren.
 Die held, dien ik altoos om zyne deugd waardeer,
 Heeft stervend my gebeên te waaken voor uwe eer.
 Wil aan het Roomsche Geloof zyn tempels wedergeeven,
 Waar uit de Hugenoot het schandlyk heeft verdreeven.
 Stry voor 't belang der Kerk; hier door, ô jonge held!
 Zult gy door 't waereldrond uw glorie zien vermeld.

MONPENSIER.

Ik moet een voorstel zo verächtelyk vervloeken.
 Zou ik in Neêrlands ramp myn heil en grootheid zoeken?
 Wat snoode trouwloosheid! ik vloek uw' valschen raad.
 Vond gy my ooit bekwaam tot zulk eene euveldaad?
 Ik bood myn' bystand aan 's lands Staaten, aan Oranje,
 Uit haat tot Koning Philips en 't overheerschend Spanje.
 Zoude ik, door schelmsch bedrog en uwen raad gevleid,
 Het leed verzaaren van een volk dat gy misleid?
 Wilt gy dat ik u dien, verklaar uw oogmerk nader.

32 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

COSSE.

De Godsdienst, de eer uws naams verplichten u te gader,
En 't leed van 't Fransche volk, 't welk, wrevelig ge-
choond,

Hier van gebrek vergaat, daar 't zich trouwhartig toont:
'k Word in myn reën gestoord en zie den Prins genaakeri.
'k Zal al wat nodig is deez' dag u kenbaar maaken.

V Y F D E T O O N E E L.

WILLEM, MONPENSIER.

WILLEM.

Gy zucht!... 'k bid dat ge my daar van de reden meld.
Antwerpen is door my in veiligheid gesfeld.

De burger is getrouw om op zyn post te pasfen;
Dus kan de Hertog ons niet onverwacht verrasfen.
Cosse scheen onvernoegd, en zyn vergramd gelaat
Toont my, tot myne snart, dat hy u hevig haat.
Van die verwydring kan ik de oorzaak niet bevroeden.

MONPENSIER.

Zyn reden wekt in my een doodelyk vermoeden.
Wy worden beiden door des Bisshops list misleid;
En door versierde reën, op 's Hertogs last, gevlaid.
De Bisshop wygert my geheimen te openbaaren
Aan hem alleen bekend; men zal de Stad niet spaaren.
Hy is voor Romes leer een driftige yveraar.
Zyn dweepzieke aart stort ons in 't uiterste gevaar,
Zo zich Anjou vermeet naar zynen raad te hooren.
Men zorg de bron van 't kwaad behendig op te spooren.

'k Word

'k Word in myn wāntrouw, zo ik hoop, welhaast verligt.

WILLEM.

Ik ben voor uwe zorg, myn Broeder, hoogst verplicht.
Anjou, op de Overheid der Stad in toorn ontsteeken,
Dreigt op Schoonhoven zyn' geleeden hoon te wreken.
Hy haat dien Burgerheer en wyf aan hem allēn
Den hoon, hem aangedaan door 't onbesuisd gemeen,
Dat, los van tong, niet weet waar 't spreeken moet of zwy-
Het durft hem opentlyk van snood verraad betygen. *Geen.*
't Meld dat hy, uit gebrek, van deez' beroerden wal,
Eer de avondstond genaakt, zich stout verzeekren zal.

MONPENSIER.

's Volks taal is ydelheid; gy hebt geenszins te vreezen,
Daar wy Anjou bespiēn, dat hy zo dwaas zal weezen
Antwerpen te verraēn; de muur word wel bewaakt,
Terwyl elk burger zich tot weêrstand vaardig maakt.
Gy kunt der Burgren zorg de Stad gerust vertrouwen.
De Hertog wil deez' dag de monst'ring aanschouwen
Van 't fransche leger, en heeft vriendlyk u gebeēn
Met hem naar 't veld te gaan. Begeef u derwaards heert;
Ligt zal men nader blyk van 't geen men vreest ontdekken.

WILLEM.

Men verg my niet met hem naar bñten te vertrekken.
'k Wil in 't onzekre van 't geval niet derwaards gaan.
Verzel Anjou; zo kunt gy alles gade slaan.
Myn ongeval zou 't Land 't verschriklykst onheil baaren;
De oproerigheid des volks zal door myn zorg beduaren.
Dat Monpensier hier in Oranjes beē voldoe.

34 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

MONPENSIER.

Ik billyk uw besluit!

WILLEM.

Men nadert.... 't is Anjou!

Z E S D E T O O N E E L.

ANJOU, WILLEM, MONPENSIER.

ANJOU.

Ik kan op myn gemoed niet meer die magt verkrygen
Dat ik lafhartig, in myn eer gehoond, zal zwygen!
Is dit myn trouwe dienst en dapperheid ten loon?
Betaalt men my myn deugd met ondank, sinaad en hoon!
Hoe! zoekt men 't hef des volks my op het lyf te schenden?
In 't strengste jaargety verduurt myn heir de elenden
Van 's oorlogs ongenaë, daar 't van gebrek vergaet.
Wie is 't die my beticht van ontrouw en verraad?
Misbruikte ik ooit 's volks gunst, misbruikte ik myn ver-
mogen,
Of heb ik de Overheid der Stad door list bedrogen?
Hoe, durft men zonder rang of waardigheid te ontzien,
Myn edellieden in hun kamers stout bespiën,
En hen als vyanden van deezen Staat aanschouwen?
Wie heeft my zulk een' hoon, tot mynen spyt, gebrouwen?
Of zyn de burgers door Prins Willem omgekocht!
Ben ik niet door den Staat tot bystand aangezocht
Om Neêrlands ondergang, met Frankryks hulp, te weeren,
En Spanjes zegepraal in schand te doen verkeeren?
Bekleede niet Dohain de plaats als afgezant.

Van

Van Junius verzeld, toen ik me in Engeland
 Van 't Hof zag aangebeên, om my om hulp te smeeken?
 Ik toonde my bereid om over zee te fleecken,
 Verlaatende een Vorstin, van wie 'k my zag geleid,
 Schoon zy, ondanks haar woord, my schandlyk heeft mis-
 Ik wierd in Vlisfingen en Middelburg ontfangen ^{(leid.}
 Van Espinoi en u, en zwoer de Staatsbelangen
 Van dit bedrukt Gewest zorgvuldig gaê te staan,
 Om tot myn dood het recht van Neêrland voor te staan.
 Antwerpen smeekte my, ik zou zyn' wal beschermen.
 Het volk ontfing my hier verheugd met opene armen.
 'k Zag my van de Overheid verweikond en geêerd.
 Wat geest van tweedracht heeft die trouw in haar ver-
 keerd?

Ik zie myn krygsvolk, door gebrek aan voedsel, sneeven.
 Geen braaf Soldaat is hier beveiligd voor zyn leeven.
 Men hitst den Landman op; die luistert naar geen reên.
 Myn leeven loopt gevaar by 't woedende gemeen,
 Dat ongestraft my hoont als dol en uitgelaaten.
 Voegt hier de smaadreên by die my door Brabands Staaten,
 Tot overmaat van spyt, zo grievend zyn gedaan;
 Wat hoon heeft Aldegonde om my niet ondergaan,
 Wyl hy met myn verzoek zich vrendlyk had belaaden
 Om meerder onderftand, die Spanjes magt kon schaden.
 'k Ben door Castiljes goud nooit eerloos omgekocht.
 Indien ik ben verdacht, waarom myn hulp gezocht?

WILLEM.

Het smart my dat 'k u zie in zulk een toorn ontstoken.
 Het heeft my ook aan stof tot klagen nooit ontbroken.

36 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Maar wat verwyf my door den Staat wierd toegevoegd,
 Ik toonde, voor elks oog, my nimmer zo misnoegd.
 De burgers mogen zich by de Overheid beklagen;
 En heeft de Landman uw Soldaaten doodgeflaagen,
 Schryft dit aan 't krygsvolk toe om hun losbandigheên.
 De franfche krygsmagt is vrypostig, in 't gemeen
 Wellustig, driftig en bemind by fchoone vrouwen,
 Daar zy hunn' meesten tyd zich zorgloos by onthou'en.
 Hun weeldrigheid heeft al de wetten overheerd.
 Wat Moeder, die haar telg niet fchandlyk ziet ontëerd,
 Of niet haar' zoon verliest door zyn losbandig leeven,
 't Welk aan 't verleiden van uw volk word toegeschreeven?
 Ik zwyg van grooter kwaad dat de Overheid verpligt
 Dat zy, tot veiligheid der Stad, de ftraat verligt
 In 't vroegst van d'avondfiond, om verder leed te weeren:
 's Lands Staaten zochten nooit u voorbedacht te ontëeren.
 Men heeft van Neêrlands zaak u opening gedaan,
 Zo ver het met uw' pligt en grootheid kon beftaan.
 Dees Landüart zal naar eifch, geloof my, u beloonen,
 En voor uw trouwe hulp zich nooit ondankbaar toonen.
 Doch wat den hoon betreft aan u door 't volk gefchied,
 Een held, die edel denkt, bekreunt hun taal zich niet.
 't Gemeen is wankelbaar, oplopend, ftug van zinnen,
 En best door minzaamheid voor ons belang te winnen.

ANJOU.

Om Neêrlandsch volk te hoên voor 't gruwzaamst ongeluk,
 Weêrftond ik Spanjes magt, als 't eerste meesterftuk
 Waardoor 'k myn dapperheid alöm beroemd wou maaken.
 'k Zocht tot myn voordeel nooit voor deezen Staat te waaken.
 'k Heb

'k Heb, door myn heldendeugd, aan Neêrlands volk getoond
 Wat fiere moed het hart van Alençon bewoont.
 'k Heb voor Maubuge en Binsch de zege weg gedraagen,
 In 't oog van Kameryk het Spaansche heir gellaagen,
 Toen Parmas legermagt, bevreesd my 't hoofd te biên,
 Naar Valenchyn vertok, om myne wraak te ontvliên:
 't Kasteel van Kambrefis viel haast in myne handen.
 Dus toonde ik dag aan dag myn zucht tot deeze landen.
 De Spanjaard vlied voor 't heir, dat Alençon gebied.
 Zo Frankryk u begeeft, is Neêrlands hoop te niet.
 Farnése heeft dit Land in 't uiterst wee gedompeld.
 Hy heeft reeds Valkenburg en Daalhem overrompeld.
 Limburg, Helmond en Wéert weêr stond vergeefs zyn
 kragt,
 En 't streng gestraft Maastricht viel mede in zyne magt,
 Daar ouderdom en jeugd geslacht wierd door den zwaarde.
 't Beklemde Doornik zwichte, en 't moedige Audenaarde
 Ontfing Farnéses heir, wyl 't voor zyn magt bezweek.
 Nynhoven viel voor hem, met Likerke en Gaasbeek;
 Ik zwyg wat Alva en Requésens heeft genomen.
 Eerlang zal Spanjes magt gantsch Neêrland overstroomen.
 Zo dra het fransche heir uit deeze velden trekt
 Ziet gy de Schelde met de Spaansche magt bedekt.
 Dan zal deez' trotsche Stad, met zyn bemuurde wallen,
 Met Ghendt en Brusfel in des vyands handen vallen.
 Zie daar het heerlyk lot, dat u te wachten staat.
 't Vermeete volk, dat my met onêer overlaad,
 Zal, doch te spaê, Anjou om troost en bystand smeeken.
 'k Ontsla my van den eed om Neêrlands leed te wreken!

38 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

WILLEM.

Ik heb den Staat, niet min dan gy, veel dienst gedaan.
 Maar nimmer was myn ziel vervuld met zulk een' waan
 Dat ik, zo trotsch van aart, op myne hulp zou roemen.
 Zo 'k al myn diensten voor deez' Landen op zou noemen,
 Sints ik de magt weêrftond van Spanjes wreed geweld,
 Ligt sloegt gy naauw geloof aan 't geen u wierd gemeld,
 Granvelle, 't Opperhoofd der Inquisitie raaden,
 Zocht, door zyn' dollen haat, zich in myn bloed te baaden:
 Ons beider vrindschap is door zyn geweld verkoeld.
 'k Heb de vervolgzucht van dien Kardinaal gevoeld, (den,
 Toen ik met Egmond en met Hoorne, op 't naauwst verbon-
 't Beruchte smeekschrift heb der Landvoogdes gezonden,
 Na dat my Koning Philips zyn vrindschap had ontzegd.
 De haat der Vorsten word bezwaarlyk bygelegd.
 Wat moest de Hugenoot al bittren ramp verdauren!
 Wat leed ik angst en pyn om al die martelvuuren,
 Om Spanjes kneevlary, die 'k altoos heb verächt,
 Door Philips geëischt, maar door Granvelles list bedacht!
 'k Moest kindren, echtgenooten en al myn vrinden derven,
 Als balling 's Lands gedoemd rampzalig ommezwerfen:
 Ik trok naar 't Duitfche ryk, daar Maximiliaan
 Myn zaaken aan het Hof van Spanje voor zou staan;
 Maar Koning Philips, op my te fel in toorn ontsteeken,
 Verächte 's Keizers bede en zwoer den hoon te wreken
 Door my hem aangedaan, als schender van myn eed.
 'k Verkropte in 't Fransche ryk myn onverdraaglyk leed.
 Ik bragt een heir te veld, dat deerlyk wierd gellaagen,
 En nooit bezweek myn' moed in de allerfelste plaagen:

Ik

Ik heb de Geestlykheid, door heerschzucht opgeruid,
 Met minzaamheid verzoend; hun felle twist gestuit,
 Al te onbedacht ontstaan uit wreevle kerkgeschillen.
 't Valt niet gemakkelyk die yveraars te stillen,
 Die onverzetlyk en oplopend zyn van hoofd.
 'k Heb Mechlen, Loven en Nivelles aan Spanje ontroofd.
 Schoonhoven viel my toe met Nieuwpoort en Tertoolen.
 Eertlang wierd Neêrlands zaak geheel my aanbevolen,
 Myn zorg vermeerderde en myn leed nam daaglyks toe.
 Te veel verdrukking maakt een' mensch het leeven moe.
 Gedenkt daar by dat ik, van moordenaars omgeeven,
 Door Jauregui byna beroofd was van het leeven;
 En 't heeft den Hemel door zyn dierbre gunst behaagd
 Dat my Salfédaas list heeft vruchteloos belaagd.
 De dankbaare aart des Volks is my altoos gebleeken,
 En 't voegt met eerbied u van Neêrlands volk te spreken.
 Schoon Holland tegen Spanje uw bystand nodig heeft,
 Het zwichte nooit voor Philips, zo lang Oranje leeft.
 Requéfens had dit Land byna in zyn vermogen,
 Maar naauw stelde ik dit volk zyn slaverny voor de oogen,
 Of 'k vond deez' heldenschaar zo onvertsaagd als groot,
 Die eer, door hulp des vloed's, 't verderf des Lands besloot
 Dan naar bevelen van Castiljes kroon te hooren.
 't Bataafsche volk is trouw, heldhaftig, vrygebooren!
 Het heeft altoos het juk der dwinglandy gehaat,
 En 't zal nooit zwichten, schoon Anjou het laf verraad!

MONPENSIER.

Ik bid u laat die twist, uw beiden schaadlyk, vaaren;
 't Zy Monpensier vergund zyn meening te openbaaren.

40 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Tegen Anjou.

Zie hier den ramp vervuld dien ik u heb voorzegd,
 En al 't vermoeden dat men u ten laste legt.
 De ramp des oorlogs maakt het zuchtend volk verbolgen.
 Indien, op Parmaas vlugt, Eindhovens val moet volgen,
 Verhaast uws volks vertrek, dat twijst en tweedragt baart;
 Dus neemt gy de onrust weg, die de Overheid bezwaart.
 Men heeft op 't vrindlykst u daar dikwerf om gebeden:
 Verdenk de deugd niet van Antwerpens Overheden
 Om haaren last, aan u ter kwaader trouw gemeld.
 't Gemeen word door hun zorg het best te vreên gesteld.
 Oas krygsvolk, los van aart, is dikwils uitgelaaten.
 Men hou de ketens vry gefloten langs de straaten!
 't Geschied uit wyze zorg, en op dezelfde wys
 Word de oproer van het Volk weêrhouden in Parys.
 Geen onbezonnen taal moet uwen geest verstooren.
 Indien uwe eer en die uws stams u kan bekooren,
 Hou Neêrland uw belofte en weer zyn ongeval.
 Voorkom een dwaaling die te laat u rouwen zal.
 Verzoen u met Oranje, uw vrindschap dubbel waardig,
 En toon u als voorheen tot Hollands bystand vaardig.

WILLEM.

Belet dat Spanje met deez' twist zich voordeel doe.
 'k Bied u myn vrindschap aan; verzoenen we ons, Anjou.
 't Voegt ons 't geschil, om 't volk van Nederland, te staa-
 ken.
 Wil als tot nu getrouw voor 's Lands behoudnis waaken.
 Ik sta voor 't heil des Staats myn' rang en glorie af.
 Als ik 's volks recht herstel, daal ik vernoegd in 't graf.

A N.

ANJOU.

Uw deugd verwondert myl zo vrindelyk een reden
 Verwint de felle drift van myne oplopendheden.
 Omhels my, dappre Prins! en stel uw hart gerust.
 Het vuur van grâmschap is ten eenemaal gebluscht.
 Kom, laaten wy ons t'zaam voor 't oog van 't heir vertoonen.

WILLEM.

Gy moet my van deez' pligt, voor deezen dag, verschoonen.
 't Onstuimig weêr, in dit ongunstig Jaar saisoen,
 Verhindert my dat ik uw beê niet kan voldoen.
 De schrik, sints Jauregui my kwetste, trof myn krachten,
 En na die ziekte moet ik my voorzichtig wachten.
 Ook is der burgren hart geheel met vrees vervuld,
 Dat gy Anwerpen op deez' dag vermeestren zult.
 Men zal, zo ik hier blyf, geen ongeval vermoeden.

ANJOU, op eene vrindelyke doch scherpe wyze.

Men is u veel verpligt, gy moogt de Stad behoeden.
 Met uw bescherming toont zich de Overheid voldaan.
 Myn heir kan tot verderf der Stad dus niers bestaan.
 Ik zal u van uw vrees door myn bevel ontheffen.

Op eene vertrouwende doch trotsche wyze.

Doe middlerwyl dit volk zyn waar belang beseffen.
 Maak dat men de achterdocht, zo schaadlyk voor myne eer,
 Zo hoonend voor myn volk, door nutte voorzorg keer;
 Hier door zult gy Anjou tot hulp des Staats verpligten,
 Myn' moed zal haast den ramp van Neêrlands volk ver-
 lichten.

Vorst Henrik, zal myn heir van meerder magt voorzien;
 Dus vind ik my versterkt om Spanje 't hoofd te biên,

42 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

En Parmaas legermagt by Doornik aan te randen.
'k Zal toonen welk een liefde ik draag tot deze Landen.
Myn hart, dat u bemint, bedriegt u door geen' schyn.
Als 't volk gemonsterd is, zal ik weêr by u zyn.

Tegen Monpensier.

Kom, volg me ik moet aan u myn verdren last verklaaren.

*MONPENSIER, tegen Willem, ziende Charlotte
en Maria door een der zy deuren van de zaal bin-
nen komen, terwyl hy door de andre met Anjou
vertrekt.*

Vertroost myn Zuster, door dit nieuws haar te openbaaren

Z E V E N D E T O O N E E L.

WILLEM, CHARLOTTE, MARIA.

WILLEM.

Verban den argwaan nu uit uw gemoed, Mevrouw.
Anjou gaf my terstond verzeekring van zyn trouw.
Uw Broeder Monpensier, naar waarde nooit gepreezen,
Verzoende ons beider twist, te hoog in top gereezen.
't Volk heeft door overmoed des Hertogs magt gehoond.
Hy heeft, bedaard van geest, der burgren schuld ver-
schoond,
En aan den Staat op nieuw zyn hulp en trouw gezworen.

CHARLOTTE.

Villers zal u terstond het tegendeel doen hooren.
Des Hertogs krygsvolk roemt dat nog op deezen dag
Anjou bekleed zal zyn met Vorstelyk gezag.
Ik smeek u geen geloof aan 's Hertogs woord te geeven,

Maar

Maar zorg te draagen voor 't behouden van uw leeven,
 Hoe yslyk is uw lot, myn dierbaare echtgenoot!
 Ach, zal ik u deez' dag zien leevren aan de dood!
 De Hemel wil dien slag in zyne gunst verhoeden.

WILLEM.

Gy moet die trouwloosheid nooit van Anjou vermoeden.
 Ik bid dat gy de vrees uit uw gemoed verband;
 Al 't geen men u verhaalt is louter misverstand. (der.
 Men hoont het franfche volk, dit maakt hunn' haat verwoe.
 Ik zal Villers gaan zien; myn Dochter! troost uw Moeder.

A C H T S T E T O O N E E L.

CHARLOTTE, MARIA.

CHARLOTTE.

o Wreedde onzekerheid, die me al myn rust ontroofte!
 Wat ramp, wat doods gevaar hangt my weêr over 't hoofd!
 Wat Staatsreëaan zal 't Land een droever onheil baaren!
 Myn echtgenoot! moest ik met u door 't huwlyk paaren,
 Om deelgenootte van uw deerlyk lot te zyn,
 En steeds te deelen in uw onverdraagbre pyn?
 Wat straf, o Hemel! heeft uw gramfchap my gezworen,
 Van myne bruiloft af, van dat ik wierd gebooren!
 En waar is 't einde van myn vreeselyk verdriet?
 Sints ik myn Moeder, door myns Vaders dwang, verliet
 Is my de wreedheid van het lot altyd gebleeken.
 o Klooster van Jouarre, in afgelegen ftrecken
 Aan de eenzaamheid geweid, hoe droevig was die ftond
 Toen

44 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Toen 'k door gewetensdwang my in uw kreits bevond,
Toen ik een Moeder, al den wellust van myn leeven,
Myne afscheid schuldig bleef, haar eeuwig moest begeeven,
En door myns Vaders wil naar 't Klooster wierd geseurd,
Waar ik ruim dertien Jaar myn onheil heb betreurd.
Niet dat een grootſche pracht myn hart ooit wist te ont-
vonken,

Om in myns Vaders Hof in ryk gewaad te pronken;
Neen, 't ſchaadlyk vleien, dat des ſtervlings deugd belaagt
Verfrekt myn ziel een walg, heeft eeuwig my mishaaagd.
Maar, wreed door 's Priesters hand, zo ſnood als onge-
bezonnen,

Aan 't Outaar toegewyd; gehoond door dartle Nonnen,
Wier hoogſte zielvermaak alleen de wellust is,
Vond ik in dat verblyf ſleeds ſtof tot ergernis;
Daar ik, ſchoon van 't gewoel der Waereld gantsch ont-
ſlaagen,

Nooit Gode een zuivre ziel eerbiedig op kon draagen.
't Gelukte aan myne vlyt, naar eindloos bang gezucht,
Dat ik, naar 't Paltſich Hof, myn' kerker ben ontvlucht;
Daar ik me in beter ſtaat, aan eedler dienst geheiligd,
Van Rome zag bevryd, door Fredriks moed beveiligd,
Toen ik my door den echt aan 's Prinſen lot verbond.
Wat leed beſtormde ons ſints dien heugelyken ſtond!
Hoe eindloos was het wee dat onze harten griefde,
In ſpyt der huwlyksmin en wederzydſche liefde!

Gy zult nooit Spanjes haat noch Romes dwang ontgaan,
Zo ge u door 's Hertogs liſt, myn Willem! ziet verraên.
& Myn Gemaal! wat ſlag ſtaat my van 't lot te vreezen.
'k Zal haast, van u beroofd, een droev' Weduw weezen,

En met myn teder kroost.... wat zeg ik! ydle reën!
 Ligt wyze ik u den weg naar grooter zaligheên,
 Als ik, verlost van de Aard, de rust der ziel zal smaaken.
 Hoe bly, ô Hemel! zou 'k myn sterfuur zien genaaken!
 Ach! dat de Hoogste magt myn schreiende oogen floot,
 Zo wierd myn ramp bepaald door een gewenschte dood!

MARIA.

Myn Moeder! welk een smart, hoe doet uw taal my beeven!
 Kunt gy myn' Vader en uw teder kroost begeeven,
 Uw dierbaar huisgezin, wel eer uw hoogste vreugd?
 Uw Godsvrucht toon' hen 't pad der onbevleete deugd.
 Wilt gy dat uw Marie in rouw niet zal versmooren,
 Laat nooit die wreede taal haar uit uw' mond weêr hooren.
 Myn Vader, op het hoogst met Neêrlands lot begaan,
 Verpligt u hem getrouw in 't tyden by te staan,
 De Hemel, die voor 't hoofd van uw' Gemaal blyft waaken,
 Wil, beider deugd ten loon, uw leeven roemryk maaken!
 Berust op 's Hoogsten hulp en wacht zyn bystand af.

CHARLOTTE.

Myn leeven loopt ten eind'; 'k sta op den boord van 't graf.
 Sints Jauregui, ten dienst van 't eedenschendend Spanje,
 Myn Ega had gekwetst, waar door byna Oranje
 Het levenslicht verloor, by elk voor dood geächt,
 Gevoelde ik dagelyks vermindering van kragt
 Door hevigheid der koorts, tot nog my bygebleeven,
 Die 't lot bepaalen zal van myn elendig leeven.
 Myn Dochter! uwe deugd vertroost my in myn pyn.
 Als ik zal door de dood van u gesecheiden zyn,

Be-

46 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Beveel ik voor myn kroost u teder zorg te draagen.
 'k Vind in uw' eedlen aart een ongemeen behaagen.
 Uw Jaaren schikken u tot schrander huisbeleid.
 Gun my deez' laastten troost, waarmee myn hart zich vleit,
 Dat ge allen yver aan myn kindren zult bewyzen,
 Om haar het schoon der deugd op 't minzaamste aan te
 pryzen.

Leer hen menschlievend zyn en doe hen vroeg verstaan
 Wat wondren's Hoogsten hulp voor Neerland heeft gedaan;
 Hoe hy de Spaansche magt, die zyn geduld misbruikte,
 Door Water, Vuur en Pest in haar vermogen snuikte;
 Hoe hy 't Hervormd geloof beschermde te aller uur,
 In spyt van Philips geweld en 't foltrend martelvuur.
 De Hemel zal uw deugd met zynen zeegen kroonen.

Haar by de hand vattende, met nadruk. (toonen?)

Gy schreit! ach, troost myn hart, zult ge u gehoorzaam

MARIA, *op eenen weemoedigen toon.* reên....

'k Belooft u! ... 'k min u teêr! ... myn Moeder, ach! die

CHARLOTTE.

Uw hart aanvaart myn' wensch; verberg uw droef geweest.
 Ontfang op myne beê des Hemels dierbren zegen.
 „De Algoedheid, die my hoort, blyve u altoos genegen!
 „Haar hulp verlaate u nooit in voor en tegenspoed.
 „Zy spaare uw' Vader, u en al het Vorstlyk bloed,
 „Om steeds tot 's Hoogsten lofen 't heil des Lands te lee-
 'k Zal, na dit oogenblik, gerust deeze aard begeeven. ven!
 Berreur myn lot niet meer; laat ons uw' Vader zien
 Om hem door nutten raad, zo 't zyn kan, hulp te biên.

Einde van het tweede Bedryf.

D E R.

D E R D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

ANJOU, MONPENSIER.

ANJOU.

Vermeete Monpensier! 'k dorst nooit van u verwachten
 Dat gy zo schandlyk myn bevelen zoud verachten!
 Het smart my dat ik u myn' last niet heb verbloemd.
 Ja, Neerland is door my, 'k beken 't, ter straf gedoemd.
 Kunt gy al 't ongelyk, my aangedaan, vergeeren,
 Daar'k voor dit trouwloos volk my moedig heb gekweeten?
 Het raakt myne eer en die myns legers ook met één.
 De naam der franschen is verächt by 't algemeen.
 De zege door ons volk, behaald op 't moedig Spanje,
 Word door de nyd verdooft; men pryst alleen Oranje
 Als de eenige oorzaak, die dit veege Land behoed.
 Dien hoon te dulden is niet eigen aan 't gemoed
 Van braave helden en van Vorstelyke looten,
 Die uit het heerlyk bloed der franschen zyn gesprooten.
 De laagste Gauler, van wat rang of bloed hy zy,
 Heeft grooter zucht tot roem en meerder moeds dan gy!
 MONPENSIER.

Nooit wierd een euveldaad met meerder schand besteecken.
 De ontseltnis boeit myn tong; zy wil maar kan naauw
 spreeken.

Is 't mooglyk dat een held, de roem van Frankryks Staat,
 Waar op het sere Euroope alleen zyne oogen staar,

Zyn

48 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Zyn' eed en pligt vergeet, ja, door zyn drift verbolgen,
Niet vrees de schande en schrik die 't misdryf zullen vol-
gen.

Waar is der Vorsten deugd, waar geld hun woord van eer?
Verwin uw' toorn en hoor me, in 's Hemels naam, myn
Heer.

't Voegt u de burgers te beschermen; stil hun klagten.
Ge omhelst Oranje en gy beraamt om hem te slagten!
Ik hoor gantsch Nederland u schelden voor verraër,
Bedrieger, valschen schelm, en Prinzen moordenaar.
De naam der franschen, om hun deugd en trouw gepreezen,
Zal 't gantsche Christenryk hier na een afschrik weezen;
Terwyl ge in uw gemoed, met angst en schrik vervuld,
Zo eereeloos een daad altoos betreuren zult.
Zo gy den Staat verraad, hebt ge al uw' roem verloren.

ANJOU.

Ondankbre, die my hoont! 't verveelt me u aan te hooren.
Ik weet waarom Oranje in u een' schutsheer vind.
Het is uws Zusters echt, die u aan hem verbind.
Gy offert aan deez' trouw uw glorie, ja uw leeven:
Wil voor des Prinzen lot noch voor zyn straf niet beeven.
Weet dat ik nimmer heb naar Willems val getragt,
Maar dat ik zyne deugd en vrindschap waarlyk acht.
't Zal me aan geen middlen tot zyn veiligheid ontbreeken;
Maar 'k wil op Brabant en deez' Stad me op't strengste wree.
Antwerpens Overheid heeft my tot spyt vervoerd. (Ken.
Zy heeft myne eer gehoond, zy heeft myn volk beroerd.
'k Zal op Schoonhoven en van Aalst my wraak verschaffen;
Die opperhoofden van der burgren oproer straffen.

Dank

Dank vry Anjou, dat hy uw dwaaling grootsch verschoont,
Dat hy zich minzaam draagt, daar ge u ondankbaar toont.

MONPENSIER.

'k Ben door Vorst Henriks last tot Neêrlands hulp gekomen,
Niet dat ik sehuldloos bloed verraadlings zou doen stroo-
men

Ten dienste van Anjou of Koning Philips, myn Heer.
Ik sry voor Neêrlands recht, hier in stel ik myne eer,
En tot dien prys durf ik u nog myn hulp beloven.

Zou ik myn braaf geslacht van allen glans beroven,
My laf bezoedlen met zo schandelyk een daad,
Die my met onëer, ja met laster overlaad?

Ik deed in Frankryks dienst elk van myn' lof gewaagen,
En nooit heb ik my laf voor 's Konings roem gedraagen.
Maar 'k zal niet dulden, in zo eereeloos een zaak,

Dat ooit myn krygsvolk zich zal wapnen tot uw wraak.
Uw' eersten vyand zult ge in Monpensier ontmoeten:

Al zou ik met myn hoofd myn stoute wygring boeten.
Ik merk hoe gy my haat, maar 'k heb myn oordeel vry.

'k Heb nooit het woên gevreesd der wreevle hofparty.
Acht gy my 't licht onwaard', gy kunt my daadlyk slagten.

ANJOU.

Het smart Anjou dat hy zich smaadlyk ziet verächten.

MONPENSIER.

Het is nog tyd, ô Vorst! dat gy uwe eer bewaart.

Ik heb myn meening u steeds ongeveinsd verklaard.

Ik ben oprecht van hart, en 't moet u nooit berouwen

Dat gy het grootst geheim aan my dorst toevertrouwen.

Ik zal nooit dulden dat uw Hoogheid word gehoond.

D

Maar

90 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Maar waarom voor den Staat uw klagten niet vertoond?
Ligt word u onderstand van geld en volk geboden.

Men heeft nu meer dan ooit uw trouwe hulp van noden.
Sints Parma Doornik won, ducht elk zyn heldendaên,
En vreest de list van dien geveinsden itaaljaan: (Zeden.
Dit volk is deugdzaam, trouw, godsdienstig, braaf van
Het neemt zyn' pligt in acht, 't volbrengt getrouw zyne
eeden.

't Strekt Koning Philips tot schand' dat hy het wreed bestryd,
En 't is onwinbaar, wyl 't zyn' ramp geduldig lyd.
Uw liefde, in haat verkeerd, perst traanen uit myne oogen.
Zie my met Neêrlands lot tot in de ziel bewogen.
Ik smeek u aan uw kniën, bescherm deez' bangen Staat.
Ik overleef het niet zo gy uw' pligt verraad!

ANJOU, (ken.

Myn toorn verliest zyn kraecht, door uw rondborst'g spree-
Ik zweer u dat ik nooit my op den Staat zal wreken.
Men heeft door kwaaden raad myn gramschap aange-
spoord.

'k Bemerk myn dwaaling, nu 'k uw reden heb gehoord,
Gy wint op nieuws, myn vriend, myn achting en vertrou-
MONPENSIER, twyfelmoedig. (wen.

Is 't mooglyk! zou myn taal uw drift u doen berouwen!
Dees schielijke ommekeer baart ligt verandering.

ANJOU, verstoord.

Vertrouw myn woord en acht myne eeden niet gering!

MONPENSIER.

Vergeef myn vrees!... ik ben van blydschap opgenomen.

TWEE.

T R E U R S P E L. 51

T W E E D E T O O N E E L.

ANJOU, MONPENSIER, FERVAQUES.

FERVAQUES, *tegen Anjou.*

Jarnac, dit oogenblik uit Brugge hier gekomen,
Wenscht u te spreken.

ANJOU.

Hoe! wat of deez' komst beduid?

Ik zal terflond hem zien.

Tegen Monpensier.

Berust in myn besluit. (Zen.

Van 't geen myn' mond u zwoer kunt gy verzekerd wee-

D E R D E T O O N E E L.

MONPENSIER, FERVAQUES.

FERVAQUES.

Wat felle spyt, myn Heer, is uit uw oog te leezen?
't Schynt dat ge een vyandschap tot my inwendig draagt.
Die daaglyks groeit en die Fervaques hoogst misbaagt.
Ik kan de reën daar van onmogelyk bevroeden.
Wat moet myn vrees uit uwe afkerigheid vermoeden?

MONPENSIER.

Als een heerschzuchtig Vorst door vleiers word misleid,
Staat zyn bestier ten doel der snoodste spoorloosheid;
Zulks is dit oogenblik my in Anjou gebleeken.

FERVAQUES.

Die taal is grievend; gy moet onbewimpeld spreken.

52 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Waarom die schampre reën my smaadlyk toegevoegd?
 Gaf ik u stof dat gy u billyk toont misnoegd? (ten!
 Kan Monpensier myn' dienst voor 't Fransche ryk vergee-
 Heb ik my van myn' pligt niet, als 't betaamt, gekweeten?

• MONPENSIER.

Gy zyt by my verdacht, 'k ontveins dit niet, myn' Heer.
 Ik hield u voor myn' vrind en voor een' man van eer,
 Die nooit zyn' dierbren pligt of eeden had geschonden.
 Maar 'k heb u valsch van hart en zonder trouw gevonden:
 Een' vleier, die zyn Vorst misleid door valschen raad,
 Heeft Monpensier altoos tot in zyn ziel gehaat.

FERVAQUES.

Wat hoon zal myne deugd van uwe drift ontmoeten!
 Een ander buiten u zou 't met zyn leeven boeten,
 Wierd ik zo sel door hem als thans door u gehoond.
 Waar in heb ik voor 't ryk my ooit ontrouw getoond!

MONPENSIER.

Gy zocht den Hertog van Oranjes zy' te trekken.
 Die snoode daad zal u altoos tot schand' verstrekken.
 Had myn standvaste trouw zyn opzet niet weërstaan,
 Anjou had schandelyk zyn heldendeugd verraên.
 Hy zou, door u misleid, zyn' roem en deugd verkorten,
 En 't zuchtend Nederland in grooter rampen storten.

FERVAQUES.

De roem des Hertogs, die my trouw ter harte gaat,
 Een trouw, die 't hef van 't volk uit overmoed versnaad,
 Heeft in myn heldenhart eene eedle drift ontsteeken.
 Ik heb Anjou gebeên ons ongelyk te wrecken.
 Myn raad berouwt my niet en 't strekt uw' naam tot schand',

Dat

Dat ge alle zucht tot eer uit uw gemoed verbant.
 'k Lach met uw' fellen toorn, zo hoog in top gereezen.
 Gy zyt myn Veldheer niet!

MONPENSIER, *op zyn Degen wyzende.*

'k Zal echter my doen vreezen.

Ik zal u straffen, wyl ge-ons door uw list misleid.

V I E R D E T O O N E E L.

COSSE', MONPENSIER, FERVAQUES.

COSSE', *tegen Monpensier.*

Vermeete! vaar niet voort, ontzie myn waardigheid!
 Hoe, wilt gy, voor myn oog, door 't staal uw twist beslechten?
 (vechten?)
 Word niet uw zwaard genoeg met bloed beverwd in 't
 Zoekt gy een voorwerp, dat ge aan ons uw' moed betoont,
 Welhaast wyze ik aan u....

MONPENSIER.

Men heeft myne eer gehoond.

't Waar best uit een geschil, dat ons raakt, u te onthou'en.

COSSE'.

'k Vermag, als Bisfchop, nooit een tweegevecht te aanschouwen.
 Vergeet gy wie ik ben, wat ampt dat ik bekleed,
 Dat gy de wet der kerk baldaadig overtreed?
 Gy moet, door 's Vaders last, u naar myn' raad gewennen,

MONPENSIER, *tegen Cosse'.*

'k Eerbiedig uw gezag!

Tegen Fervaques, dreigender wyze.

'k Zal nader my doen kennen.

34 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

VYFDE TOONEEL.

COSSE, FERVAQUES.

COSSE.

Ik bid u meld aan my waar uit deez' twist ontstaat.

FERVAQUES.

Hy heeft des Hertogs last uit overmoed versmaad.

Anjou kon hem tot hulp der franschcn niet bewegen.

Hy blyft, door 't huwelyk, Oranjes zy' genegen.

De Hertog, vrezende voor grooter ongeval,

Zwoer Monpensier dat hy zyn oogmerk staaken zal.

Zyn stoutte wygring heeft myn' moed ter neêr geslaagen.

COSSE.

Zou zyn hardnekkigheid des Hertogs last vertragen?

Die lafheid kwetst onze eer met d'engerlyksten blaam.

FERVAQUES.

Vrées voor die zwakheid nooit, die ik my billyk schaam.

Schoon Monpensier verächt Anjous bevel te hooren,

De Hertog heeft nogtans den val der Stad gezworen.

Hy heeft die wygering zich van den Graaf voorfeld,

En door versierde reên zyn zorg te vreên gesteld,

Op dat ons Monpensier niet in 't ontwerp zou stuiten.

Zo dra Anjou zich met zyn volk begeeft naar buiten,

Zal 't gantsche heir, door moed des Hertogs aangespoord,

Terstond vermeesteren de Roode en Kipdorppoort,

Waar zyne legermagt verëenigd door zal trekken.

't Gekerm van Rochepot zal tot een teken strekken,

Wanneer hy voorgeeft door zyn Paard te zyn bezeerd,

Dat

Dat d'aanflag op de Stad geen uittel meer begeert,
 Door dit vertoeven hoopt men Vaandels in te wachten,
 Rondom den wal verspreid in onderscheiden nachten.
 Dus trekt het heir byeen en lyd geen hindernis.
 Als nu de Graaf roept dat zyn been gebroken is,
 En 't roer gelost word, tot een teken 't heir gegeven,
 Zal 's Hertogs legermagt deez' muuren binnen sreeven,
 En steeken 't eerste huis naby de poort in brand;
 Zo krygt de vrees in 't hart der burgren de overhand,
 Die, door de Stad verstrooid, geen' weêrstand kunnen bie-
 den.

De wachters zullen haast voor 't woën der benden vlieden,
 En geeven Poort en Slot gewillig in 's volks magt.
 Het grof geschut der vest zal, daar men 't noodig acht,
 Om 't krygsvolk in zyn vaart kloekmoedig te onderschraa-
 gen,

Zich Stadwaards wenden, om een schrik in 't hart te jaagen
 Der burgren, die tot hulp van poort en vesting spoën,
 De ryke buit der Stad zal 's krygsvolks last vergoën,
 Dat zich, door 't miltend graauw, op 't smaadykst zag ont-
 eeren.

Het heir zal, ryk belaën, naar Frankryk wederkeeren.
 COSSE.

Ik roem uwe eedle trouw en onvertsaagden aart.
 Gy vormt een stout ontwerp, een' krygsheld dubbeld waard',
 En maakt den nam beroemd waar uit gy zyt gesprooten.
 Wat noodlot is den Prins, door 's Hertogs last, beslooten?
 Gy weet wat hy tot dienst der kettens heeft bestaan.

FERVAQUES.

Moet, op Anjous bevel, Oranje in ketens slaan;

56 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Zo stout een gyzelaar is Alençon veel waardig.

COSSE'.

Het volk, in 't Klooster, is alreë ten optocht vaardig.
Gy kunt met deeze magt Prins Willem weêrstand biën,
'k Zal hen, voor 't laatst, den pligt voor Romes Kerk doen
zien.

Hun liefde voor 't geloof zal hunnen moed vermeeren.

FERVAQUES.

'k Zal, met dier helden hulp, voorzeker triömfeeren.
Nooit sineede ik een ontwerp met meer voorzichtigheid.

COSSE'.

De Hemel kroone uw deugd en zegene uw' beleid.

Z E S D E T O O N E E L.

ANJOÛ, COSSE', FERVAQUES.

ANJOU.

Onzeekre krygskans! ach! zult gy my eeuwig plaagen!
Kunt gy myn' voorspoed en myn' glorie niet verdraagen?
Wat staat myn pooging, door uw' wuften aart, my duur.
't Spant alles t'zaëm tot myn verdelging in dit uur.
't Schynt dat de Hemel, op myn magt in toorn ontsteeken,
Myn ondergang bepaalt om Neêrlands ramp te wreeken.
Doemwaarde pooging! ô afgryfselyk verdriet!
Myn vrinden, al myn vreugd is te eenemaal tot niet.

FERVAQUES.

Wat zegt gy!

COSSE'.

Hoe, myn Heer!...

AN-

ANJOU.

Ik heb niets meer te hoopen.
 Op Brugge is zonder vrucht onze aanslag afgeloopen.
 De Hoofdbailuw van Gryze, in 't sryden onvertsaagd,
 Heeft Rebours en Valette en de Espies stout verjaagd.
 Duinkerken is de magt myns krygsvolks voorgekomen.
 In Nieuwpoort en Ostende is my 't gezag benomen.
 Fougère is in zyn vlucht verrast en achterhaald.
 Zie daar 't geluk eens sryds, zo schoon my afgemaald,
 Dien 'k met myn vryheid en ligt met de dood zal boeten!

COSSE.

't Vermeestren dezer Stad zal al uw' ramp verzoeten.
 Verwin de ontroering die uw stout gemoed ontfelt,
 Zyt gy verzekerd van al 't geen u is gemeld?

ANJOU.

Rebours heeft my Jarnac op 't spoedigst toegezonden.
 Ik heb dien wakkren held altoos getrouw bevonden,
 Wyl hy, oprecht van aart, zyn' pligt nooit heeft verzaakt.
 Hy heeft, met hulp zyns volks, van Schelden afgemaakt,
 Die van der Steden lot deez Stad moest kennis geeven.

FERVAQUES.

Hy heeft tot ons behoud een braave daad bedreeven,
 Die zekerlyk verdient dat gy hem mild beloont.
 't Is tyd dat gy doet zien wat moed uw hart bewoont.
 Valt u deez Stad ten buit, dan hebt gy niet te vreezen
 Of gy zult in het kort van Brabant meester weezen.
 De hoop op ryken buit heeft 's krygsvolks hart vervuld.
 'k Verzekerd u dat gy hier triömfeeren zult.
 Gy ziet my sneuven of ik zal uw onheil wrecken.

98 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Het heir, door u geleid, zal 't aan geen' moed ontbrecken.
 't Erkent den dappren aart van Frankryks legerhoofd.
 Het reikhalst naar den buit, door my aan hen beloofd.

ANJOU.

Welân, ik zal het volk in haast srydvaardig maaken.
 Gy moet, op myn bevel, nogtans het plundren staaken.
 Zo 't volk, door dwinglandy, van ons afkeerig word,
 Voorzie 'k den afgrond, daar dit misdryf ons in stort.
 Men poog, door heusch onthaal, der burgren hart te winnen,
 En onze heerschappy moet zonder dwang beginnen.
 Ik ben voor Monpensier, niet zonder reên, bevreesd.

COSSE.

Ik zal, door heusch onthaal, haast werken op zyn' geest.
 Men zoek door veinzery hem in de Stad te hou'en,
 Zo kan hy u in 't heir geen verder onheil brouwen.
 Zyn volk weet buiten hem niet wat hier is geschied;
 't Zal luistren naar al 't geen uw Hoogheid hen gebied,
 En uw bevel, als waar 't het zyne, waarlyk achten,
 Ja, door u aangespoord, getrouw uw' wil betrachten:
 Het volk in 't Klooster, door myn vlyt byëen vergaërd,
 Gehoorzaamt myn geboën en toont zich onvervaard
 Om van 't belang der kerk en 't uw nooit af te scheiden.
 Zy laten zich gedwee door my als Bischop leiden.
 Elk eert myn waardigheid; 'k zal naar de kerk my spoën
 Om met hen, voor den sryd, cen' Outaardienst te doen,
 En hen, door kracht van reên, tot hunnen pligt te maapen.
 Hun driftige yver zal u 't spoor ter zege baanen.

ANJOU.

Stoutmoedig Bischop! 'k prys zo loffelyk een daad.

De

De Hemel sta u by; gaat, myne vrienden, gaat,
 'k Zal, tot myn uiterst uur, uw trouwe hulp waardeeren;
 Als gy me in zegepraal naar deeze Stad ziet keeren,
 Zult gy de blyken zien van myne erkentenis.
 Verhaast uw schreên wyl uw ontwerp noodzaaklyk is.

COSSE.

Ik zie Prins Willems Gade en Dochter herwaards komen.

ANJOU.

'k Zal haar doen zien dat zy geen onheil heeft te schroomen.

Z E V E N D E T O O N E E L.

ANJOU, CHARLOTTE, MARIA.

ANJOU,

Wat gunstig oogenblik, waarin 't geluk my schenkt
 Van u te zien, Mevrouw! Daar elk myn deugd verdenkt
 Vleid zich Anjou dat u geen dwaaling zal verblinden,
 Die nooit by de Overheid behoorde plaats te vinden.
 Gy weet wat vrindschap dat myn hart Oranje draagt,
 Die zich't vertrouwen op myn woord nooit heeft beklaagd.
 Gy die hem teêr bemint, sterk hem in dat vermoeden.
 Ik kan 's volks haat tot my onmoogelyk bevroeden,
 Noch waar die vrees voor my of voor myn volk uit spruit.
 Ik bid, Vorstin, ik bid dat gy den laster stuit. (ken,
 Het kwetst myne eer; men heeft myn heir in toorn ontflo-
 En had ik 't niet belet, het had zich reeds gewroken
 Op de Overheid der Stad en op de burgery.
 Dat uw Gemaal, kan't zyn, by't volk myn voorspraak zy.
 Zyn komst in 't fransche heir zou al die twist bepalen.

CHAR-

60 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

CHARLOTTE.

Ik kan myn Gaê tot dit besluit niet overhaalen.

Door Jauregui zyt gy in dit gevaar gestort.

ANJOU.

Die schelm heeft schandelyk zyn' roem en deugd verkort,
En aller Franschen naam een schandvlek aangewreeven,
Waar door my elk mistrouwt; schoon 'k nooit iets heb mis-
Dat aan de burgers reên tot achterdenken gaf. (dreeven
Myn hart heeft zich verheugd in des verraders straf.
Vaar wel, ik spoê naar 't heir en zal wel haast u toonen,
Wat eedle deugden 't hart van Alençon bewoonen,
Dat hy grootmoedig al zyn ongelyk vergeet,
En nooit de bronaêr zoekt te straffen van zyn leed.

A C H T S T E T O O N E E L.

CHARLOTTE, MARIA.

CHARLOTTE.

Zaagt gy de ontroering niet in zyn verwilderd weezen!
De schuld, in 't hart gesmoord, was uit zyn oog te leezen.
Hoe beeft myn hart voor u, ô dierbaare echtgenoot!
De vrees voor uw gevaar is wreeder dan de dood.
Gy, die in 't hevigst woên ons nimmer hebt begeeven,
Spaar Hemel! spaar myn' Gaê, tot Neêrlands heil, in 't leeven,
Laat toch zyn levensdraad niet eer zyn afgesneên,
Voor hy dit moedig volk geheel heeft vrygestreên,
En Nederland verlost van 't zielendwingend Spanje;
Op dat het nageslacht verbreed hoe trouw Oranje,
Door hooger hand bestierd, Castiljes magt tot spyt,

Dit

Dit volk, van 't Spaansche juk, grootmoedig heeft bevryd.

MARIA.

De Hemel, die altoos getrouw heeft zorg gedraagen
 Voor 't hoofd myns Vaders, zal, naar zyn alwys behaagen,
 Nooit dulden dat Anjou des Prinzen leestyd kort.
 Het Land wierd door zyn dood in eindloos wee gestort.
 De Hertog zwoer u nooit op Willems hoofd te woeden.
 Villers stelde u gerust; elk zal den Prins behoeden.
 Schoonhoven, die uw Gaê getrouw is toegedaan,
 Zal Alençon in 't heir omzichtig gadeslaan. (keeren;
 Schoon 's Hertogs volk verëend naar deeze muur mogt
 Het zal de Kipdorppoort zo ligt niet overheeren:
 De braave Vierendeel heeft die getrouw bezet.
 Des Hertogs oogmerk word door zo veel zorg verlet,
 En Nasau zal Anjou in zynen togt verzellen,
 In schyn van pligt bewys, om u gerust te stellen;
 Terwyl Michault, la Faille en Thas getrouw deeze muur,
 Uit last van de Overheid, bewaaken op dit uur.

CHARLOTTE.

(nen.

't Zyn al geen vrienden die voor 't oog zich deugdzaam too-
 Gy moet de angstvalligheid van mynen geest verschoonen.
 'k Ducht dat een eedgespan, verborgen in deeze wal,
 Zo ons Anjou verraad, zich openbaaren zal.
 Als ons zyn heir bespringt van binnen en van buiten,
 Kan nooit de burgery des krygsvolks woede sluiten.
 De Hertog, die voor 't oog zich onbesproken toont,
 Heeft veele vrienden van Oranjes zy getrouwd.
 Zy zullen zekerlyk zich voor Anjou verklaren.
 Prins Willems magt is niet by zyne te evenaaren.

6 He

62 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

ó Hemel! geef my moed in deeze omftandigheên,
En stel, door uwe hulp, myn zuchtend hart te vreeën.

NEG ENDE TOONEEL.

WILLEM, CHARLOTTE, MARIA.

WILLEM.

Myne echtgenoot! wat 's dit? ik zie uw traanten vloeien,
En met dat dierbaar vocht uw aangezicht befproeien?
Anjou, die met zyn volk uit deeze muuren reed,
Geeft my geen stof tot vrees voor eenig nadrend leed.
Uw Broeder Monpensier, verknocht aan myn belangen,
Begaf zich naar Cosfê; 'k zal haast bericht ontfangen
Hoe Alençon zich by het heir gedraagen heeft.
Bedwing den angst, waar door gy voor uw Willem beeft.
Betrouw aan 's Hoogften hulp en my en deeze landen.
Myn leeven en myn dood, 't staat all' in zyne handen.
Hy rekt myn dagen tot behoud van deezen Staat,
Voor wiens geluk myn hart gewillig 't leeven laat.

CHARLOTTE.

Gy hebt Anjou, zo hy u ongetrouw mogt weezen,
Veel meer dan Koning Philips of 's Pausen haat te vreezen.
Zo dra gy 's Hertogs heir vind tegen u gekant,
Word gy, door de overmagt zyns krygsvolks, overmand.
Ik heb Fervaques hier by Alençon vernomen.
Zyn wrevelig gelaat doet my voor onheil schroomen.
Cosfê was toornig en in zyn vergramd gezicht
Bleek my de schuld van 't hart dat struikelt in zyn' pligt.
Ligt zal des Bisfchops list ons 't vreeslykst onheil brouwen.
Myn

T R E U R S P E L. 63

Myn Broeder Monpensier kunt gy geenszins betrouwen.
 Myn Vader heeft Cosfé, om zyn gestrengen aart
 En yver voor de kerk, die twist en tweedragt baart,
 By 't nadren van de dood, myn' Broeder aanbevolen.
 Wyl hy hem wenscht te zien ligt hier iets kwaads verhoor-
 Hoe billyk vreest uw Gaê voor u, ô myn Gemaal! (ten.
 Vergeef uwe echtgenoot deeze ongeveinsde taal.
 Ach! mogt myn zorg in tyds uw ongeval verhoeden.

WILLEEM.

De Hemel zorgt voor my in al myn tegenspoeden.
 Als ik elks trouw verdenk, die my zyn bystand bied,
 Word my het leeven een onlydelyk verdriet.
 Gy moet de deugden van uw Broeder hooger achten;
 Hy volgt zyn' Vader, maar voed edeler gedachten.
 Cosfé blyft hem verdacht, schoon hy hem streelt en vleit.
 Hy heeft, door ronde taal, des Hertogs toorn weêrleid.
 Om 't ongelyk, hem hier, gelyk hy waant, weêrvaaren,
 En bragt zyn fier gemoed door reden tot bedaaren.
 Hy heeft ons 't zaem verzoend! Gewis dees dag, Me-
 vrouw,
 Zal 't eind bepaalen, zo ik wensch, van uwen rouw.

T I E N D E T O O N E E L.

WILLEEM, CHARLOTTE, VILLERS, MARIA.

VILLERS.

Des Hertogs krygsvolk heeft een nieuwe blyk gegeven
 Hoe zwaar 't den burger drukt door zyn armoedig leeven.
 De wreele Montpertuis, ontziende geen gevaar,
 Heeft

64 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Heeft zich begeeven naar een' ryken wisselaar,
Van wien hy door geweld een groote som dorst vraagen.
Men heeft den schelm gefraft en daadlyk dood geslaagen.
Maar 't geen, ô Vorst! het meest Villers ontroering baart,
Is, dat hy stervende zyn moorders heeft verklaard
Dat haast, door 's Hertogs last, een' aanslag uit zal breeken,
Die zyn verhaaste dood en Alençon zal wreeken.
Ligt had hy meer bekend, voor hy zyne oogen sloot,
Maar 's wislaars felle haat verhaaste zyne dood.

CHARLOTTE.

Kunt gy Anjous verraad nog meer in twyffel trekken?

WILLEM.

Hy zal nooit schandelyk den roem zyns stams bevlekken.
Vergeef my dat myn hart voor 's Hertogs onschuld pleit.
Geloof geen laster, die een booswicht stervend spreid.
De vrees voor Alençon rust op een bloot vermoeden.
Ik kan 't geheim van al die wantrouw niet bevroeden.

VILLERS.

Cy weet wat achting u het volk van Neêrland draagt;
Dit heeft Anjou, ô Vorst! geloof my, lang misbaagd.
Hy 's valsch en zoekt door list u in den slaap te wiegen.
Zyn minzaame aart zal u, vertrouwt gy dien, bedriegen.
Indien de Hemel in zyn gunst het kwaad niet weert,
Staat ons te duchten dat de Hertog triömfeert.
Maar welk gerucht!

WILLEM.

Vrees niet, ik zie Schoonhoven komen.

CHARLOTTE.

Zyn komst verbaast my!

E L F.

E L F D E T O O N E E L.

WILLEM, CHARLOTTE, SCHOONHOVEN,
VILLERS, MARIA, *Gevolg van Burgren, met de
Degens in de hand.*

WILLEM, *tegen Schoonhoven.*

Hoe! wat ramp staat ons te schroomen?
Keert gy alreë te rug? wat is 'er omgegaan!
Ik bid u, spreek, myn vrind?

SCHOONHOVEN.

't Is met deez' Stad gedaan!
Des Hertogs heir zal zich naar deezze muuren wenden.

VILLERS.

Wat bitter ongeval!

MARIA.

ô Toppunt van elenden!

CHARLOTTE.

Myn dierbaare echtgenoot! 'k raak u voor eeuwig kwyt!

WILLEM, *tegen Charlotte.*

Ik bid, in 's Hemels naam, dat gy geduldig zyt. (weezen
Mistrouw de Algoedheid niet; wat ook myn lot moog
'k Berust in haar bestier: Haar schikking zy gepreezen.

Tegen Schoonhoven.

Waar liet gy 't heir, dat zich naar deezze vest begeeft?

SCHOONHOVEN.

Ik zal u melden hoe 't zich toegedraagen heeft.

De Hertog, eindelyk op 't moedig ros gesteezen,

Wierd door het volk begroet; hy schynt hun trouw gene-
gen;

E

Hy

66 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Hy wenkt het minzaam toe, en 't Vorstelyk gelaat
 Verbergt den moordlust, daar het hart van zwanger gaat:
 Doch veele burgeren, beducht voor 's Hertogs laagen,
 Vermids zy 't grootste deel zyns volks gewapend zagen
 En styf in 't harnas, door een overrok bedekt,
 Mistrouwen die kleedy, die billyk vrees verwekt.
 Men mompelt; „ Men kan dus Antwerpen overrompen
 „ En 't heir deez' bange vest in 't vreeslykste onheil dom-
 plen:

„ Ziet toe, ô Burgers! dat gy voor de muuren waakt.”
 Anjou, die nevens ons de Kipdorppoort genaakt,
 Geeft aan zyn krygsvolk last zich by de brug te onthou'en,
 Om in die tyd den Graaf Laval zyn last te ontvouwen,
 Die met Rochefaucault Anjou alleen verzelt.
 Hy heeft zyn sneed besluit die Graaven t'zaem gemeld.
 Zyn oogmerk is de Stad op 't spoedigst te overheeren,
 En met zyn gantsche heir naar deeze vest te keeren.
 Welhaast stroomt in deez' wal der burgren dierbaar bloed,
 Indien des Hemels hulp, in 't sryden, 't niet verhoed.

WILLEM.

Rochefaucault, Laval, getrouwste myner vrinden!
 Is 't mooglyk, laat gy u door 's Hertogs list verblinden?
 Op wien vertrouw ik my, nu gy myn zy' verlaat!
 Spreek, wie ontdekte aan u dit zorgelyk verraad?
 De haat des volks zoekt ligt der franschen roem te dooven.

SCHOONHOVEN.

Indien gy nog, ô Prins! myn reên niet kunt geloven,
 Gy word welhaast door my tot uwe smart verlicht:
 'k Ben, door dier Graaven trouw, van alles onderricht.

An-

Anjou blyft aan de poort op meerder byftand wachten.
 Hy wacht vyf Vaandels in, om met verfterkte krachten
 Ons te overmeestren als zyn krygsmagt is verëend.
 'k Bid dat gy in het eind myn beë gehoor verleend.
 Ik ben, door 's Hoogften gunst, de slagting voorgekomen;
 En heb in haast den weg naar uw verblyf genomen,
 In hoop dat uwe hulp my moedig by zal staan.
 't Is tyd om Alençon verëend te keer te gaan.
 Gy moet des Hertogs trouw uit uw gemoed verbannen.
 Ik heb de ketens van de Kipdorpsstraat doen spannen.
 De burger, op myn last, voorziet zich van geweer,
 Op dat men de overmoed van 't woedend krygsvolk keer.
 Laat ons, 't is meer dan tyd, des Hertogs magt weêr-

CHARLOTTE. (treeven)

Waar gaat gy?... acht myn Gaët behoe uw vorstlyk leeven!
 Verlaat ge in zulk een staat uw sehreïend huisgezin,
 Uw dierbaar kroost en uw geliefde Gemalin? (ken,
 Wie zal ons voor het woën van 't nadrend krygsvolk dek-
 En, buiten uwe hulp, tot een beschermer strekken?
 Een heimelyke vrees, die ik niet kan ontvlïen,
 Voorfpelt my dat ik u nooit levend weêr zal zien.
 Hoor uw Charlotte, in zo veel leed, voor 't laatste klaagen!
 Algoede Hemel! schept ge in myn verdriet behaagen?
 Vind de onschuld nimmer troost, na zo veel ongeneugt
 En stormen van 't geval, op 't pad der zuivre deugd!
 Den moed, dien 'k altoos hield, heb ik geheel verlooren:
 Maar neen, ik voel de vreugd in myne ziel herbooren.
 'k Verlaat voor eedler wyk welhaast dit traanendal,
 Daar ik, voor 's Hoogften troon, verheugd aanschouwen
 zal

68 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Een Moeder, die, zo teêr met my, haar spruit, bewogen....
Wat zie ik, Hemel! zy vertoont zich aan myn oogen,
En in haar rechter hand rykt zy me een' palmtak toe!
Zy lacht my minlyk aan en toont-zich bly te moe.
Zyt welkom zaalge ziel! ô Moeder, my zo waardig!
Verbind ge u aan myn lot? gy vind uw Dochter vaardig:
Kom, vat my in uw arm, ik ben ter dood bereid.
Ik reikhals naar 't genot der blyde onsterfkykheid.

Zy valt in onmagt op den grond neder.

WILLEM, *terwyl Villers en Maria haar oprechten
en in een armsfoel neder zetten.*

ô Yslyk oogenblik! de smart verheert haar zinnen.
Laat my door moed deez' stryd, ô Hemel! overwinnen!
SCHOONHOVEN.

't Behoud der Stad, ô Vorst! word in uw hand gesteld.
't Is meer dan tyd dat ge ons in dit gevaar verzelt,
Indien uw trouwe hulp de burgery zal baaten.

WILLEM.

Gy allen beeft! kan ik myne Echtgenoot verlaaten,
Terwyl wy met den angst des doods haar worstlen zien?
Myn vrinden, welk een ramp!

SCHOONHOVEN.

Het moet nogtans geschiên.

't Behoud der veege Stad moet alles óverwegen.
Uw bittere toestand maakt ons aller hart verlegen.

WILLEM, *met de uiterste ontroering, tegen Maria.*

'k Betrouw uw Moeder aan uw tedre zorg, myn kind,
Tegen Villers.

En gy, vertroost myn Gaê, getrouwe boezemvrind.

Ligt

Ligt vind gy door 't gebed voor 's Hemels troon genade.
Ik ga ten fryd!

MARIA, *haar Vader omhelzende.*

ô Smart!

WILLEM, *eenige treden van Charlotte afdoende,*
keert weder te rug en omhelst haar met aandoening.

Vaar eeuwig wel, myn Gade!

T W A A L F D E T O O N E E L.

CHARLOTTE, VILLERS, MARIA.

MARIA.

ô Vreeselyke dag! hoe is myn hart beknelde!
Zie hier den ramp vervuld, dien gy ons hebt voorspeld.
Ligt zal myns Vaders bloed in deeze muuren stroomen.

Charlotte teder omärmende.

't Schynt dat de zwaare schrik haar krachten heeft beno-
Ik ben myn Moeder kwyt! (men.

VILLERS.

Verban uw bittere smart.

Betoon dat gy getroost de wreedste rampen tart.
Uw tedre Moeder heeft deeze aard nog niet begeeven.

MARIA.

ô Vreugd, haar kracht herleeft!

CHARLOTTE, *langzaam bykomende.*

Waar is myn Gaê gebleeven?

Gy beiden zyt ontroerd! waar is de Prins gegaan?
Waaröm, myn Kind, zyt gy zo hevig aangedaan?
Dit is het vreeslykste uur in al myn levensdagen?

70 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

VILLERS.

Ik bid dat gy u schikt naar 's Hemels welbehaagen.

Hy zal uw echtgenoot voor 's vyands list behoên.

CHARLOTTE, tegen Villers en Maria, die haar
ondersteunen.

Helpt my in myn vertrek ; myn Kind, 'k heb rust van doen.

Einde van het derde Bedryf.

VIER.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

COSSE, FERVAQUES.

By het openen van 't Tooneel hoort men het Orgel speelen, dat door een aangenaam muzyk van Instrumenten vervangen word, onder welk geluit de Bisshop, gevolgd van eenige Priesters, ten voorschyn treden; Het volk, dat zich, gewapend, in de Kerk geschaard vertoont, aan welks Hoofd Fervaques zich bevind, welke op des Bisshops komst knielt, volgt hier in zyn voorbeeld.

COSSE.

Befehmers van 't Geloof! doorluchte stervelingen!
 Van welk een heldenschaar ziet zich Cosse omringen!
 De Hemel, die door my tot u, zyn dienaars, spreekt,
 Elischt dat gy 's Hertogs hoon en Romes kerkleer wreekt.
 Ryst op, en wilt de reën uws Bisshops verder hooren:
 't Is noodloos voor de kerk uw' yver aan te spooren.
 Gregorius erkent dat gy zyn' roem bemint.
 't Gevlöekte ketterdom, door dwaalingen verblind,
 Gevaarlyk voor de ziel, doet Romes zetel beeven!
 't Vervolgt der Vaadren leer door heerschzucht aangedreven.
 't Heeft uw geloofsgenoot door dwinglandy belaagd
 En uit zyn tempels als een balling stout verjaagd.

72 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Die schitterende outers, die wy met ontzag beschouwen,
Die beelden, ryk van goud, zyn schandlyk neêrgehouden
En door 't Kalvynsch gebroed veroverd of vernield.

Wiens moedig hart word van geen heilige drift beziel
Om 't onvervalst geloof, dat we opentlyk belyden,
Van dwang te ontslaan en voor de waare leer te stryden?
'k Zie dat uw aangezicht van eedle gramfchap gloeit,
En dat myn sterke stem aan myn belang u boeit.

De Hugenoot, die 't hart al langzaam wil hervormen,
Is slechts op roof bedacht; durft kerk by kerk befformen,
En zo de Hemel, die der Vorsten hart gebied,
Ons niet verdedigt, keert der Vaadren leer tot niet.

Wat zeg ik! zou uw deugd des kettters woên bezuuren?
Neen, Romes kerkleer zal 't geweld der hel verduuren!
Ze is op een rots gebouwd, en wie hier tegen druiſt
Of stout zyn wapens wend, word door haar kracht ver-
gruisd.

Uw Bisfchop kent uw' moed, voor geen gevaar bezwee-
Uw trouw, ô Helden! is me in 't fier Parys gebleeken,
Toen Medicis, geducht, den snooden Hugenoot,
Die de achtbre kerkleer hoont, gestraft heeft met de dood!
Antwerpen is gedoemd; de strafbaare Overheden
Van deez' gevloekte Stad, die woord en eed vertreeden,
Verfmaaden Romes leer, voorheen door hen geächt,
De burger volgt hen na en hoont de Hemelmagt!
Die Hemel eischt deez' dag het leeven van Oranje.
Die vyand van den Paus en van het moedig Spanje
Heeft alle liefde voor de Roomsche kerk verdoofd.

Ontzie zyn leeven niet, zyn bloed zy op myn hoofd!

Ik zal op deeze plaats u allen weêr verwachten ;
 U zeegnen als de kerk gered is door uw krachten.
 Komt helden ! waardig kroost van Frankryks Opperheer ,
 Toont andermaal uw' moed en sryd voor 's Hertogs eer :
 Wil met deez' Priesterfchaar een wyl deez' plaats begeeven.
 Die voor zyn' Godsdienst fierft verdient het zalig leeven.

*Het volk trekt , achter de Priesters , in order van het
 Tooneel.*

T W E E D E T O O N E E L.

COSSE', FERVAQUES.

FERVAQUES.

Het volk beeft voor uw stem ; 't oert u als 's Hemels
 COSSE'. (tolk.)

't Ontzag eens Bischops firekt ten teugel voor het volk.
 Het woest gemeen , ten dienst van onze magt gebooren ,
 Hoe ruw van aart , durft nooit de Geestlykheid verslooren.
 't Volgt blindlings ons bevel , 't vreesst min zyn Overheid
 Dan 's Priesters dreigen , die 't door looze treeken vleit.
 Maar waar toeft Monpensier ? zou hy iets onderwinden . . .

FERVAQUES.

Hy zal op deeze plaats zich daadlyk laten vinden.
 'k Ducht dat gy vruchtloos van zyn' pligt hem onderhoud ,
 Wyl hy des Priesters magt met minder schroom beschouwt ,
 COSSE'.

Laat deeze zaak aan my ; ik heb reeds zorg gedraagen ,
 Dat hy des Hertogs magt niet roekloos kan belaaigen.
 Zo hy Cosfé ontzegt zyn wraak ten dienst te slaan ,

74 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Zal ik op deeze plaats hem doen in ketens slaan,
En hem bewaaren tot de fryd is afgeloopen.
Ik blyf nogtans, myn vrind, op zynen bystand hoopen,
Wyl hy myn voorschrift volgt, dat hy nooit heeft versmaad.
Zyn Vader, altoos de eer geroemd van Frankryks Staat,
Sints hy Charlotte door zyn' yver heeft verlooren,
Kon, tot zyn dood, den haat voor 's kettters leer niet smoo-
ren.

*k Verwacht dat Monpensier, door myne list geveid,
Als schikte Henrik hem tot de eerste waardigheid
Die in zyn Staaten is, zich willig zal verneeren.
Een jong en moedig hart ziet graag zyn krygsdeugd eeren.
De hoogmoed, in de ziel sints onze jeugd geprent,
Die schaars de kragt van 't bloed of die der vrindschap
kent,

Doet liefde, trouw en deugd uit 's stervlings harte wyken!
Hy voed het oorlogsvuur in duizend koningryken,
Geteisterd door dien gloed, door vrind en broeder-twist
Ten prooi aan woede, haat, geweld, bedrog en list,
*k Zal u op deezen dag, tot uw verwondring, toonen,
Hoe kunstig 'k Monpensier den Prins wist af te troonen;
En dat de Geestlykheid, gevreesd om haar gezag,
Zelfs op 't hardnekkigst hart, door kunstnary vermag
Al 't geen haar inzicht dient; zyn hulp in ons veel waardig!

FERVAQUES.

Zo ras gy 't nodig vind, is 't volk ter optocht vaardig.
De Kronenburger poort, door Merestein bewaakt,
Waar door de ruitery het veiligst binnen raakt,
Zal ik, met 's krygsvolks hulp, voor Alençon ontsluiten.

Dus

Dus tracht de burgery vergeefs uw magt te stuiten,
 Daar 't moedig heir deeze muur belaagt aan allen kant,
 Als 't donderend geschut op hen in aantogt brand,
 Zult gy der burgren moed in lasheid zien verkeeren.
 Gy zult de lelyvaan in deezen wal zien eeren
 Voor dat gy 't zonnelycht in 't west ziet ondergaan.
 Deeze dag zal deeze Stad op bloed en traänen staan.

COSSE'.

Uw moed ontfontkt myn hart; 'k zie Monpensier genaaken.
 Gy moet, daar ik hem spreek, uw krygsmagt vaardig
 maaken.

Verschynt aan 't hoofd van 't volk terstond voor myn gezicht,
 Zo dra ik 't u gebied; vermaan hen tot hunn' pligt.

D E R D E T O O N E E L.

COSSE', MONPENSIER.

MONPENSIER.

Om welke reën, myn Heer, hebt gy my hier ontboden?
 Indien gy mynen raad of bystand hebt van noden
 In zaaken van gewicht, ben 'k tot uw dienst bereid.
 Doch zo Fervaques u door ontrouw heeft misleid
 Als of ik door myn fraal hem dong naar 't eerloos leeven;
 Duld dat 'k myn onschuld mag aan u te kennenggeeven.
 Zyn trotsheid heeft voorlang myn fier gemoed getergd.
 'k Bemerkt dat my Anjou 't geheim zyns harts verbergt.
 Ik kan zyn woord noch zyn beloften niet vertrouwen.
 Hy zal, door spyd vervoerd, deeze Staat zyn eed niet hou'en.
 Fervaques heeft zyn hart tot ontrouw aangespoord.

Gy

76 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Gy kent de heerschzucht, die zyn moedig hart bekoort;
Behoed der franſchen eer door een roemruchtig poogen.

COSSE'.

Verdenk den Hertog niet; gy vind u zelfs bedrogen.
't Ondankbaar Nederland, dat ſchaars zyn woord vervult,
Ontſlak in Alençon den ſpyt en 't ongeduld.
Men durft de leer der kerk, wie kan dien hoon verdraagen?
Waar voor de Hertog ſprak, op 't ſchandelykſt belaagen.
Men duld geen vryheid van Geweeten, welk een ſmaad!
Gy ziet hoe 't Ketterdom den Roomschen godsdienst haat!

MONPENSIER.

Des Hertogs eisch rust op te vergezochte gronden.
De Staat heeft door geen eed zich aan Anjou verbonden
Dat hy de Roomsche leer vrywillig toe zal ſtaan.
Ook heeft Anjou dit Land geen' dienst genoeg gedaan,
Om nieuwe wetten aan den landäart op te dringen.
Hy heeft zich aangeboôn vrywillig by te ſpringen
Tot hulp van deezen Staat, dien hy onſchuldig acht.
't Beſliſfen van 's Lands recht is niet in zyne magt.
Ik doem de dwaaling en den dwang van 't vry geweeten.
Maar is u de overmoed van onze kerk vergeeten?
Die martelvuuren, door geen traanenvloed geſtuit,
Maar dag aan dag verzwaard door 't Trentſche kerksbe-
luit!
Gy moet, indien ik dwaal, my dit ten goede hou'en;
Ik doem de kerk, die koel het moorden kan aanschouwen,
Wiens hoogſte zielvermaak het bloedvergieten is;
Die ſtrafbre dwaaling is myn hart eene ergernis.

COS-

COSSE.

Vreest gy door zulk een taal geen' Bischof te mishagen,
 Die 't schelden op zyn leer niet strafloos mag verdraagen?
 Vergeet gy wat uw mond heeft aan die kerk beloofd,
 En dat uw Zuster ons arglistig is ontroofd?
 Die, welk een smart voor my dat ik 't u moet doen hooren!
 Als vyandin dier kerk voor eeuwig gaat verlooren!
 De waare Godsdienst is onschatbaar voor 't gemoed.
 't Gezag der kerk word door der Vorsten magt behoed.
 Het zwaard, door hooger hand hen in de vuist gegeven,
 Verschrikt de vyanden die Romens kerk weêrstreeven.
 't Is in uws Konings naam al wat gy hier verricht,
 En Hy is rekenfchap aan hooger magt verpligt,
 Die sommigen verkoos met waardigheên te kroonen.
 't Voegt, voor uw wettig Vorst, gehoorzaam u te toonen.
 Gy zwoer aan Rome uw trouw, 't verdedigen dier leer
 Moet uw belang zyn in 't bevordren van uwe eer:
 Indien gy wensch verheugd na uwe dood te ontwaaken,
 En namaals 't zoet genot der reinste vreugd te smaaken,
 Ontheven van verdriet, van pyniging en smart,
 Moet gy, op mynen raad, met een genegen hart
 U voor de leer der kerk, die gy belyd, verklaaren.
 Men moet voor 't eeuwig heil 't verganklyk laten vaaren.
 Een Dwaalgeest, die niet weet van wat geloof hy is,
 Is 's Hoogften gunst onwaard' en hem eene ergernis.
 Vermeete ftervling, die uw' Godsdienst hebt vergeeten!
 Vrees, in het uur des doods, de wroeging van 't geweeten!
Monpensier by de hand vattende, die vreeslyk ontroerd is.
 Een traanenvloed, myn Zoon! ontspringt uw moedig oog.
 Licht

78 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Ligt dat u 's Hemels magt ter myner gunst bewoog,
 Om voor de Roomfche leer dit oogenblik te firyden.
 Spreek, zou uw gulle taal des Bifchops hart verblyden!
 O Held! myn hart zo waard', fints 't opgaan uwer jeugd,
 Die ik altoos befierde op 't pad der eedle deugd,
 Ach! heb ik, tot myn troost, u tydig weêrgevonden,
 Op 't oogenblik dat ge u had tegens ons verbonden?
 Verkwik uw' Bifchop door deez' heugelyke taal,
 En zeg „ Tot 's Koningsroem ontbloote ik 't heldenftaal!
 „'k Zal myn' Geloofsgenoot de vryheid wedergeeven
 „ Van zynen Godsdienst, of door 's keiters handen (nee-
 (ven!)”

MONPENSIER.

Wat hoor ik! in wat plaats is Monpensier gevoerd?
 Myn leden beeven en myn zinnen zyn beroerd. (zen!
 Gy, Hemel, die me altoos uw voorfchrift hebt zien vree-
 Is 't mooglyk dat de Mensch zo boos van hart kan weezen,
 Dat hy, in uwe gunst door woord en geest verlicht,
 Zo ver kan dwaalen, in 't betrachten van zyn' pligt,
 Om, onbevreesd voor u, met yders vloek belaauden,
 Zich in 't onfchuldig bloed zyns medemensch te baaden!
 Onzalig Mytervoogd, voor recht en vrindfchap doof!
 Wreedâardig dienaar van ons heilig kerkgeloof!
 Zoude ik, door u gevleid, my naar uw' raad gedraagen?
 Schiep ooit de Hoogfte magt in menfchenbloed behaagen?
 Indien de Roomfche leer, waar in 'k ben opgebragt,
 Die ik van hart belyd en die ik heilig acht,
 My noopen moet dat ik my 't moorden zal gewennen,
 Beken ik u ronduit de gronden niet te kennen
 Van eenen Godsdienst dien 'k zo yvrig heb beleên.

De

De Christen leer heeft niets met moordery gemeen.
 Zo ik des Hemels gunst door zulk een woën moet winnen,
 Dan zweer ik dat ik nooit de Hoogste magt kan minnen.
 Maar neen, zy is volmaakt, menschlievend, vreedzaam,
 goed,
 En eischt het storten nooit van schuldloos menschenbloed.
 De hoofdsom van de Wet aëmt deugd en menschenliefde:
 Schoon my de dwaaling van Charlottes Godsdienst
 griesde,
 En ik met smart beschouw haar droevig ongeval,
 'k Ben niet zo ver dat ik haar nog verdoemen zal.
 Ik laat aan Hooger magt haar eeuwig heil bevolen.
 Het lot der menschen is voor 's stervlings oog verhoolen;
 De onëindige Opperheer behoud aan zich het recht,
 Dat hy des stervlings lot voor de eeuwigheid beslecht.
 Uw liefdeloos gedrag doet my van afschrik yzen!
 Maar gy zoekt my vergeefs 't vervolgen aan te pryzen
 Van 't korts hervormd geloof, dat billyk wederstreeft
 De trotsche Geestlykheid, die ongebonden leeft;
 Waar aan niets anders in deeze eeuw is bygebleeven,
 Dan een heerschzuchtige aart en een wellustig leeven.
 't Is niet de leer der kerk, die ik verücht, ó neen,
 Maar 't is de dwaaling van zyn Priestren in 't gemeen.
 Men zocht in vroeger eeuw de gruwlen voor te komen
 Van 't blinde heidendom, dat 's menschen bloed deed
 sroomen
 Ten zoen des Afgods, die, bespat met 's martlaars bloed,
 De dwaaling ons deed zien van hun verblind gemoed.
 Hoe! zal die zelve kerk, die zo veel leeds moest lyden
 In

80 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

In de eerste Christen eeuw, 't Hervormd geloof bestryden
 Door vuur door staal en strop, vervreemd van medely?
 Zult gy door foltering 't volk winnen op uw zy?

Gy zult den glans der kerk, door uw geweld, verdooven.

Wie zal, na zulk een blyk van ontrouw, ons gelooven?

Wat eed is heilig, zo Anjou zyn' plicht vergeet,

En 't zuchtend Neêrland stort in 't allerslykst leed!

Eens Bischops hart weet van geen vrindschap of ontfermen!

Maar 'k zal deez' bangen Staat tot myne dood beschermen!

COSSE.

Vermeete! vaar vry voort: verkort uw deugd en eer.

Doem myne gramschap en versmaad uwe Opperheer!

Gy zult meer tegenstand dan gy verwacht ontmoeten,

En 't haatlykst wanbedryf ligt met uw leeven boeten.

'k Zie andre helden, reeds beroemd door dappre daên,

Naar hooger waardigheid en 's Pausen vrindschap staan.

Die aan den luister van des Konings kroon gedenken,

Zal Henrik, mild van aart, voor 's Hertogs hulp beschenken;

Terwyl gy, doch te laat, des Vorsten vrindschap zoekt,

Die uw hardnekkigheid, tot Neêrlands hulp, vervloekt.

Gy zult Rochefaucault, den braafsten uwer vrinden,

En held Laval bereid tot 's Hertogs bystand vinden.

Zy gaaven my hun woord; ja, gy zult, binnen 't uur,

Hen overwinnaars zien in deez' gedreigden muur!

MONPENSIER.

Staat my zo wreed een slag van 't strenge lot te vreezen!

COSSE.

Dien Rome, volg myn' raad, gy zult gelukkig weezen.

MONPENSIER.

Ik vloek uw heilloos woën; 'k zal deez' verraden wal
Getrouw beschermen voor het dreigend ongeval.

Hy, die myn onschuld ziet, zal my tot hulp verstreken.

COSSE.

Anjou is reeds bereid deez' muurén in te trekken.

Roep vry de Hoogste magt tot uw bescherming aan.

Eer gy deez' plaats verlaat is 't met de Stad gedaan.

Gy zweert, voor 's Prinsén hoofd, uw leeven op te zetten,

Maar waant gy niet dat ik uw oogmerk kan beletten?

Gy zyt in myne magt!

MONPENSIER.

Wat zegt gy? welke reën!

Belaagt gy myne trouw? waar wil dit eindlyk heen!

'k Vlieg tot behoud der Stad en zal myn' pligt betrachten.

COSSE.

Trouwlooze! 't is té laat; treed toe, waar zyt gy? wachtent!

V I E R D E T O O N E E L.

COSSE, FERVAQUES, MONPENSIER, *Gevolg van
Soldaaten, die met ontbloote Degens en met gelaaden Roers
te voorschyn komen.*

MONPENSIER, *de hand aan zyn' Degen slaandé.*

Vermeete, beef!

COSSE', *tegen Fervaques.*

Treed toe, ontruk hem zyn geweer!

F

MON.

82 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

MONPENSIER, *tegen 't volk zich verweerende, word
door Fervaques gevangen genomen.*

Het staal myn vuist ontrukt! verschriklyke ommekeer!
Ô Hemel! spaar den Prins.

FERVAQUES, *tegen Cosse.*

Het teken is gegeven,

Waarop des Hertogs magt naar deezen wal komt streeven.
'k Zal, met dit moedig volk, my tot zyn bystand spoên.

COSSE', *tegen de Geestelyken.*

Verzelt den Graaf en wilt voorts aan uw' pligt voldoen.
Brenge hem in zekerheid.

MONPENSIER, *tegen Cosse.*

Ik zal uw woên niet vreezen.

De Prins, die my bemint, zal myn verlosser weezen;
Of zo ik sterven moet, 'k ben met myn lot voldaan,
Zo 'k u, verraader! voor myn dood mag zien vergaan.

De Geestelyken brengen Moupensier gevangen weg.

FERVAQUES, *tegen Cosse.*

Het volk haakt na den stryd; het lot toont zich genegen.

COSSE', *tegen 't volk.*

Ô Christen helden! komt, ontfangt uws Bischops zegen!...
Maar, Hemel! wat gerucht! ik vrees voor een verraad.

FERVAQUES.

Het is de Prins, Ô spyt! myn bystand is te laat!

V Y F D E T O O N E E L.

WILLEM, COSSE', FERVAQUES, *Gevolg van Edelen, Soldaaten en gewapende Burgers, die met ontbloote Degens en gelaaden Roers te voorschyn komen.*

WILLEM, *tegen Fervaques, die zyn krygsvolk achter zich geschaard houd, zo dat de Prins de andere zy van 't Tooneel behoud.*

Gy moet dit oogenblik u aan my overgeeven!

FERVAQUES.

Eer zult ge, op deeze plaats, my voor uw oog zien sneeven!
COSSE', *tegen eenige roomsche Burgers, die tot hulp van den Prins zyn aangetogen.*

Wat zie ik, Hemel! hoe, vermeete burgerschaar!
Gy die uw Bisfchop vreest, u buigt voor 't roomsch altaar,
Durft ge, op Oranjes raad, u tegens my verbinden?
't Is voor 't belang der kerk, al wat we ons onderwinden.

Vrees, vrees den ban dien 'k voer, indien uw razerny. . .

WILLEM.

Verächt de trouw niet van Antwerpens burgery.
Gy zyt hun Bisfchop niet; gy zyt een stadsverraader,
Die 't ongeluk bewerkt van hen en my te gader,
Die uw belangen in des Hertogs vrindfchap stelt,
En uw' geloofsgenoot ten prooi geeft aan 't geweld
Van een' verwoeden hoop baldaadige Soldaaten.
Hy, die onze onschuld ziet, zal nimmer ons verlaaten.

F 2

Myn

84 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Tegen de roomsche Burgers en zyn verder Gevolg.

Myn vrinden, volgt dit uur 't geen u uw pligt gebied,
En stoort u aan den vloek eens trotschen Bischops niet.
Uw Godsdienst zal u niet voor 's vyands woën verschoonen.

Gy zwoert deez' Stad uw trouw, wilt u gehoorzaam ^{(nen.} toonbaar
Behoed uw dierbaar kroost voor 's vyands overmoed.
Het is des Burgers pligt dat hy zyn Stad behoed.

Tegen Fervaques.

Zo gy u overgeeft zult gy genaë verwerven.

FERVAQUES, *tegen Willem.*

Verwacht die lasheid nooit, 'k wil liever 't leeven derven!

Tegen zyn Gevolg.

Spitsbroeders! die my zwoert trouwhartig by te staan,
Door uw' geloofsgenoot zo las, zo schelms verraën,
Daar gy hem vryheid van geweeeten wenscht te geeven!
Komt, wapent u met moed en doet de ondankbre sneeven!
Valt aan!

WILLEM, *tegen zyn Gevolg.*

Volvoert uw' pligt.

COSSE', *zich begeevende op den voorgrond van 't Tooneel,*
terwyl het krygsvolk op elkandren aanvalt, onder aanvoering
van Willem en Fervaques, die voor den Prins eindelijk
zwicht, terwijl een gedeelte van zyn volk vlucht,
dat door Willems volk vervolgt word, waarop Cosfé en
Fervaques door Oranje worden gevangen genomen.

ô Vreeslyke oppermagt!

Gy, die de boosheid straft van 't menschelyk geslacht,
Die nooit uw kerk verlaat in 't midden der gevaaren,

Ver-

Verlos dit moedig volk en sryd voor onze altaaren!
Kom, bliksem voor myn oog dit vloekgespan ter neêr!

WILLEM, *tegen Cosse*.

De Hemel hoort u niet, ondankbre, ik triömfeer!
Doemwaardige oorzaak van het bloed dat wy vergieten!
Gy ziet het voor uw oog by gantsche stroomen vlieten.
Zie hier de vrucht van een' onzaalgen overmoed,
Uit dwepery ontslaan, die haat en tweedracht voed.

Wyzende op het gesneuveld volk.

Hun lyden is voorby; uw straf zal haast beginnen!

COSSE.

Gy kunt onmogelyk des Hertogs magt verwinnen.
Welhaast verlost hy ons uit deez' gevloekten wal,
Daar alles tot uw straf zich t'zaem verëenen zal.
Vermeete Schutsheer van de leer der Hugenooten!
Gy zyt uit 's Hemels gunst voor eeuwig uitgeslooten.
Uw eigen volk zal u tot uwe smart verraên,
En nooit zult gy de wraak van Rome of Spanje ontgaan,
Schoon gy u in het hart van Holland mogt bevinden.
't Volk, ziende uw ontrouw, zal zich tegens u verbinden.
Een andre Jauregui, door Parma omgekocht,
Wyl Koning Philips niets tot uw' val laat onbezocht,
Om dat gy, schelmsch van hart, uwe eeden hebt geschonden,
Zal, door 't vernielend kruit, in Vlaandren uitgevonden,
U zeker treffen in het oog van 't Hofgezin,
Tot straf van land en volk, van kroost en gemalin.
De moed, die my bezielt, zal nooit myn hart begeeven.
'k Zal, als een martelaar, voor mynen Godsdienst sneeven.

36 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Befchik vry van myn lot, myn hart voelt geen berouw.
'k Blyf, tot myn uiterfte uur, de roomfche kerk getrouw!

WILLEM.

's Lands Staaten zullen u een billyk loon verfehaffen,
En naar de grootheid van uwe euveldaad u firaffen.

Tegen den Hoofdman der lyfwachten.

Men breng hen beiden weg.

FERVAQUES.

ô Onverdraagbre fpyt!

COSSE', *tegen Fervaques.*

Gelukkig is de mensch die om zyn' Godsdienst lyd!
*De Hoofdman der Lyfwachten, met zyn Gevolg, brengt
hen beiden weg, terwyl een gedeelte van 't krygs-
volk by Willem blyft.*

Z E S D E T O O N E E L.

WILLEM, *Gevolg van Edelen, Burgers en Soldaaten.*

WILLEM, *tegen zyn Gevolg.* (Spoeden.

Schoonhoven wacht myn hulp; 'k zal tot zyn' byftand
Ik hoop, door uwe trouw, de veege Stad te hoeden.
Maar 'k zie, hy nadert ons.

Z E V E N D E T O O N E E L.

WILLEM, SCHOONHOVEN, *aan 't Hoofd van eenige Burgers, die met ontbloote Degens in de hand uitkomen; Gevolg van Edelen, Burgers en Soldaaten; de Burgemeester komt, met zyn Gevolg, de deur uit daar Montpellier door de Geestelyken is uitgebragt.*

WILLEM.

Wat tyding brengt ge my?
Spreek, is de Stad verlost van 's vyands razerny!

SCHOONHOVEN.

Uw Broëder heeft door my zyn vryheid weër bekomen,
Die hem Cosfé benam.

WILLEM.

Wat zegt gy!...

SCHOONHOVEN.

Wil niet sehroomen;

Hy vloekt des Bischops woën en gaat ons rustig voor
Aan 't hoofd van menig held, dien hy tot hulp verkoor
Uit myn gevolg, ô Vorst! om 's Hertogs magt te keeren;
Die wy, doch vruchteloos, van deeze wallen weeren.
De Roode en Keizerspoort zyn beiden in zyn magt.
't Geschut viel in zyn hand: vergeefs heb ik getracht
Zyn benden 't hoofd te biën: Hy woed als uitgelaaten.
Hy heeft de Wyngaards brug bezet met zyn Soldaaten.
Het Fransche krygsvolk, dat zyn drift den teugel viert
Toont dat het bovenal door wellust word bestierd.

88 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Hoe diep deelt deeze Stad in 's Hemels ongenade!

WILLEM, *tegen Schoonhoven.*

De dartele aart van 't volk komt ons dit uur te stade.

't Is noodig dat men zich van hun verzuim bedien.

Tegen Schoonhoven en het volk.

Komt, laaten wy verëend den vyand weêrstand biên.

Einde van het vierde Bedryf.

V Y F D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

MARIA, VILLERS.

VILLERS.

Ik smeek, bepaal uw vrees; uw wanhoop doet my beeven!
 Ligt zal uws Vaders moed 't gevaar te boven streeven.
 'k Beklaag uw' bittren rouw, rampspoedige Vorstin!
 Hoe treft uw Moeders dood het gantsche hofgezin!
 Men zoekt den Prins vergeefs; myn pooging mogt niets
 baaten. (Straaten.
 De krygsknecht rukt vast voort langs burgwal, markten
 De burger gaat getroost des Hertogs magt te keer.
 Wat wapens voeren kan rukt aan in 't krygsgeweer.
 De nyvere aart des volks zal deze Stad behoeden.
 Elk zoekt trouwhartig zich tot 's naasten hulp te spoeden,
 Terwyl Schoonhovens moed gevaar noch dood ontziet.
 Vertrouw op 's Hoogsten gunst en maatig uw verdriet.

MARIA.

Hoe zucht myn droeve ziel, O Moeder! om uw sterven.
 Ligt zal ik nevens u myn' dierbren Vader derven.
 Afgrysyk oogenblik! hartgrievend scheiden, ach!
 Waar vond men in één uur verschrikkelyker dag!
 Wierd eenig huisgezin in wreeder ramp gedompeld?
 Terwyl des Hertogs magt Antwerpen overrompelt,
 Derf ik een Moeder, die 'k zo teder heb bemind,
 Onzeker of ik ooit myn Vader leevend vind,

F 5

Staat

90 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

Staat al het Hof ten prooi aan 's vyands deerlyk woeden!
Ach, Hemel! spaar den Prins en wil de Stad behoeden.

VILLERS.

'k Beklaag, niet min dan gy, uws Vaders ongeval,
Maar 'k ben verzekerd dat Anjou hem spaaren zal.
Zo hy, door 's Hertogs volk, in 't slyden word gevangen
Is 's Prinzen hegtuis nut voor Alençons belangen.
De algoede Hemel keere, op deez' bedroefden dag,
Tot heil van Nederland, dien doodelyken slag.
Berust in 's Hoogsten hulp; laat ons goen' vyand vreezen.
't Betrouwen op zyn zorg zal hem behaaglyk weezen.
Ligt straf hy in dit uur, ten kenmerk van zyn magt,
Het volk van Alençon, dat trots zyn gunst verächt.
Die 's Hemels hulp mistrouwt heeft voor zyn straf te bee-

MARIA.

(ven!

Myn Vader zal vergeefs des Hertogs magt weêrstreeven.
De burgery der Stad, met 's Prinzen lot begaan,
Zoekt vruchtloos in den nood hem yvrig by te staan!
Hun pooging is te zwak om 's krygsvolks woên te keeren.

VILLERS.

(eeren,

't Is 's vyands stouthed niet die hem zyn' moed dwingt te
Maar 't is de Hoogste magt die ons zyn trouw betoont,
En die des slyders arm met de overwinning kroont.
Die twyfelt aan zyn gunst zal hy nooit bysland bieden.
Door zyne hulp zal haast des Hertogs krygsmagt vlieden.
Hy, die des vyands heir in 't woeden paalen stelt,
Is nog der helden sterkte in 't bloedig oorlogsveld.
Laat ons, ons leed getroost, voor zynen troon gebogen....

TWEE.

T W E E D E T O O N E E L.

SCHOONHOVEN, MARIA, VILLERS, *Gevolg
van gewapende Burgers.*

SCHOONHOVEN.

Antwerpen is verlost door 's burgers moedig poogen!...
Maar hoe! elk is ontroerd!

MARIA.

Verfchrikkelyke dag!

VILLERS, *tegen Schoonhoven.*

Vorst Willems Gade is dood!

SCHOONHOVEN.

Gerechte Hemel! ach!

MARIA.

Myns Vaders rampspoed viel als lood op 't angstig harte.
Der troostelooze Vrouwe, in haar onlydbre smarte.
Een valsch gerucht, verspreid van 's Prinses droeve dood,
Deed, by haar zwakheid, haar bezwyken in dien nood.

VILLERS.

Zy heeft dit oogenblik den veegen geest gegeven,
En leeft in beter plaats van ramp en smart ontheeven.
Benyden wy geenzints een sterftot zo volmaakt.
Hy, die voor 't Hemelsch heil het aardse goed verzaakt,
Heeft eedler zielsvermaak na zyne dood te wachten.
Gelukkig die als Zy hunn' grootsten pligt betrachten:
Ik bid, vervolg uw reën, en doe ons kort verstaan
Door welk een hulp wy 't woën des Hertogs zyn ongaan.

SCHOON-

92 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

SCHOONHOVEN.

Het heir van Alençon had naauw deez muur besprongen,
Of wierd, door 's Prinzen moed, met onze hulp, gedwongen
Ons daadlyk 't hoofd te biën; elk onzer was een held!
Zy, waanend 't grootste deel der Stad in hun geweld,
Doen, door een felle kreet, hun haatlyk oogmerk hooren.
Men schreeuwt „ lang leev' de mis! Antwerpen is ver-
looren!

(zind!

„ Sla dood! sla dood! en spaar noch geus noch roomschge-
„ Hy sterv' die voor 't behoud der Stad iets onderwind!”
't Volk slaat aan 't plunderen; hier geldt gefchrei noch
smeeken.

(steeken,

Men dreigt in 't hart der Stad terfcond den brand te ont-
En op de burgery als vyanden te woën,

Zo men den buit verbergt om 't gretig hart te voën.

Nooit zag ik 't Spaansche heir in feller woede uitspatten.
Des krygsvolks darterheid, gepaaid met goud noch schat-
Op maagden roof verbi; als ze uitgelaaten is, (ten;
Wekt in der burgren hart een naare ontsteltenis.

Zy zien, maar veel te spaë, des Hertogs snoodé laagen.
Des vyands heir, te vroeg aan 't plunderen geflaagen,
Bespeurt het groot verzuim, waar door hen de aanslag mist,
Terwyl der burgren moed het lot der Stad beflist.

Nooit zaagt ge een heldenvolk zo onvoorbeeldlyk fryden;
Zy toonen zich getroost de wreedste dood te lyden,
En wyken onverifaagd den vyand niet één voet.

De Vrouwen, welk een blyk van nooit gehoorden moed!
Vermeesteren 't geschut en sleepen 't naar de muuren,
Zo groot een tegenweer kan 't krygsvolk niet verduuren

Der

Der vyandelyke magt, belaagd aan allen kant.
De dappre burgery krygt eindlyk de overhand
En volgt des Hertogs heir, de muuren uitgevlooden.
De straaten, opgehoopt met stervende en met dooden,
Betoonen 't groot verlies dat 's vyands leger leed,
Daar oud en jong, daar elk van zynen pligt zich kweet.
Des Hertogs ruitery, de muur eerst ingereeden,
Word uit het zaal geligt en van het ros vertreedden.
Het steekt zyn maanen op en brult gelyk een Leeuw;
't Erkent gebit, noch toom, noch 's krygsvolks woest ge-
schreeuw,

Maar rent al hollend voort langs markten gragt en straaten.
Den Voetknecht, die zich op zyn krachten blyft ver-
laaten,

Door vuur en sfaal begroet, ontvalt het kryggeweew.
Niet min stort op hun hoofd een vloed van huisraad neêr,
Van tafels, banken, hout, tapyten, kusefens, stoelen,
Schildryen, steenen, lood, en door dit vreeslyk woelen
Verdringt het volk elkaêr, om zyn gevaar te ontgaan.
In die verwarring groeit der burgren krygsmoed aan
En word verwinnaar in zyn sel bestookte wallen,
Daar duizend door 't geweer langs markt en straaten vallen,
Door knotsen, spietsen, roers en fabels afgemaakt.
Elk roemt des Hemels gunst, die onze Stad bewaakt;
Zyn goedheid heeft dit uur ons wonder begenadigd,
En 't heilig recht zyns volks door zyne hulp verdadigd.
Dat ieder dankbaar hart altoos zyn trouw vermeld'!

VILLERS.

Hoe heeft dit bly verhaal myn doodsche vrees hersteld!

MA-

94 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

MARIA.

Waar blyft myn Vader, ach! wat mag hem wederhou'en
Dat hy nog niet verschynt?

SCHOONHOVEN.

Gy zult hem haast aanschouwen.
Hy troost de burgery, die 's Hertogs list betreurt.
Ach, viel zyne eedle ziel min zwaarder ramp te beurt!
Hoe diep zal deeze Stad in 's Prinsen onheil deelen!

MARIA.

Niets kan de droeve wond myns dierbren Vaders heelen.
Charlottes deugden, die hy nooit vergeeten zal....
'k Vrees, by zyn wederkomst, voor zwaarder ongeval.

D E R D E T O O N E E L.

WILLEM, SCHOONHOVEN, MARIA, VILLERS.
Gevolg van Edelen, Burgers en Soldaaten.

WILLEM, tegen Maria:

! Gelukte aan onzen moed den vyand te overheeren.
Gy ziet me in zegepraal, myn Dochter! wederkeeren.
Hoe zal uw Moeder om myn voorspoed zyn verblyd....
Maar hoe! wat is de reên dat gy zo treurig zyt?
Ach! dat geen nieuwe ramp't geleeden leed vergroote! ....

Tegen Villers:

Ontlast my van myn zorg, spreek, waar'smyne Echtgenoot?

VILLERS.

Zy leeft, bevryd van ramp, waar zy geen vyand vreest.
Verzamel al uw' moed, ... uw ega is geweest.

WIL-

WILLEM, *in de armen van Schoonhoven vallende.*

Gerechte Hemel! ach, wat doet uw mond my hooren!

SCHOONHOVEN.

Rampzalig held! wat smart is u van 't lot beschooren!

Hoe deert me uw ongeluk!

MARIA.

'k Voorzag dit ongeval.

Ik vrees dat hy zyn' ramp niet overleeven zal.

Myn dierbre Vader, ach!

WILLEM.

Beminlykste aller Vrouwen!

Is my deez' vreugd ontzegd u leevend weêr te aanschou-

ô Bitter afscheid! ô Afgryfselyk verdriet! (wen?)

Hoe yslyk was de stond, waarin ik u verliet!

Maar nooit had ik gedacht dat, in myn tegenspoeden,

Des Hemels strenge toorn op my zó fel zou woeden.

Beklaaglyk voorwerp van een' al te droeven echt,

Aan welk verbond nooit vreugde of voorspoed was ge-
hecht!

Ik zal, naar deezen dag, niet lang uw dood beweenen,

Maar 't altoos duister graf zal my met u verëenen.

VILLERS.

Dank eerder 's Hemels gunst, die u dit uur verlost

Uit uwes vyands hand; wat pyn haar dood u kost,

Schik u, uw lot getroost, naar 's Hemels welbehaagen.

Een held aêmt altoos moed in de allerwreedste plaagen;

Dit hebt gy ons betoond in al uw vorig leed.

Ik heb myn' raad aan u nooit vruchteloos besteed.

Een' held, die 't Land beschermt, den schrik der Castil-
liaanen,

Voegt

De dappre Beauvillers, la Landere en la Tour,
Blanchart en Saisfeval, du Pont, Brillac, Valcour,
Argi en Rosignal zyn droevig omgekomen.
Ik vond langs markt en straat het bloed des krygsvolks
sroomen;

Geen veldslag heeft Anjou ooit zo veel volks gekost.
Gelukkig is de Stad, door 's burgers moed, verlost.
De Kipdorppoort, waar uit het leger is gevloten,
Toen 's Hertogs magt bezweek, is opgehoopt met doo-
den

Of stervende, gekwetst in d'algemeen nood,
Die kermend smeeken om 't verhaasten van hun dood.
Het groot getal belet aan ons de Poort te sluiten.
De Brug is opgehaald om verder kwaad te sluiten.
'k Begaf van daar terstond my naar de Vesting heen,
Waar 't heir van Alençon niet minder heeft geleên.
'k Zag duizende, ongeschikt tot zwemmen, daar ver-
drinken,

Terwyl dat andren door 't gewigt der wapens zinken.
Het dondrend schietgeweer, dat daar zyn werking doet,
Ontzielt 'er veelen, die verdrinken in den vloed.
't Getrap van 't zwemmend Paard doet menig' krygsman
sneeven,

Die van de muur het ros had in de vest gedreeven.
Ruim vyftien hondert van des Hertogs legermagt
Zyn krygsgevangen en op 't slot by een gebragt,
Vervloekende Alençon als de oorzaak hunner plaagen,
Terwyl dat andren 't lot beschreien van hun maagen.
Dank vry de Hoogste magt, die u heeft bygestaan.
Nooit moet zyn dierbre gunst uit 's volks geheugen gaan!

98 DE AANSLAG OP ANTWERPEN;

WILLEM.

Ach! waar myn huisgezin min wreeder ramp beschooren!
Met welk een vreugd zoud gy myn overwinning hoo-
gen,

O Dierbre Gemalin, die, voor myn dood bevreesd,
My altoos hebt vertroost met een' bedaarden geest!
Hoe smartlyk valt myn ziel deez' rampspoed te overwin-

Tegen Maria. (nen.)

Freng altoos haare deugd en Godsvrucht u te binnen!
Bestier myn huisgezin, verkwik my door uw reên.
Uw byzyn troost myn hart in al myn tegenheên.

Tegen Schoonhoven.

Grootmoedig Burgerheer! elk moet uw deugden roemen.
Het laatste nageslacht zal u met eerbied noemen,
Terwyl deez' dankbre Stad altoos uw' moed erkent.
't Is tyd dat me een gezant na 't volkryk Brugge zend,
Dat 's Hertogs magt verjoeg; men doe gantsch Braband
weeten,

Hoe ieder Hoofdstad van haar' pligt zich heeft gekweeten:
Dat Alençons verraad hem schandlyk is mislukt,
En Neêrland aan het woên des vyands blyft ontrukt.

Tegen Monpensier. (gen.)

't Voegt u voor 't fransche volk trouwhartig zorg te draa-
Dat ongelukkig deelt in 's oorlogs wreede plaagen.
Het is door 's Hertogs list en vleiery verblind:
Dewyl men overal 't gekwetste volk verbind,
Weêrhoud de Burgery die zulks wil tegensprecken.
't Voegt ons des Veldheers schuld niet op zyn heir te wree-
ken.

Te.

Tegen Schoonhoven.

Dat elk den Hemel pryz' voor zulk een groot geluk!
Daar ik in eenzaamheid, tot mindring van myn' druk,
Het droef verlies betreur van een geliefde Gade.
Ligt vind ik, in myn leed, voor 's Hemels troon genade.
Dat my de Hoogste magt bewaake in zo veel smart!
De Godsdienst sterkt den geest en zy vertroost het hart.

1779.

E I N D E.

De Gecommitteerden tot de zaaken van den Schouw-
burg hebben, volgens Octroy door de Heeren Staaten
van Holland en Westvriesland, den 3den November,
1772. aan hen verleend, het recht van deze Privi-
legie, alleen voor den tegenwoordigen Druk van
DE AANSLAG OP ANTWERPEN; *Treurspel*,
vergund aan JAN HELDERS.

In Amſterdam, den 3den October, 1780.

Geene Exemplaaren zullen voor Echt gehouden wor-
den, dan die, door een' der Heeren Gecommitteerden
ondertekend zyn.

W. G. L. M.

